

FORMVLA VISITATIONIS

vbi reformatione opus est, vel per eos ad nos relatio fiat.

In discessu quid agendum.

Si ecclesiam aut parochiam inuenerint, vbi nec doctrinae sinceritas, nec morum turpitudine dominatur publicitas.

Inter valedicendum ex suggesto, aut alioqui in conspectu concion. Deo gratias agant, ac exhortentur cœtum, vt de virtute in virtutem procedat. Nam hoc ipsum alacritatē, & calcare ad virtutem addet hominibus bonae voluntatis. Nam & ethnicus poeta dixit: Virtus laudata crescit.

Si multa correptione digna compererint ad poenitentiam omnes cohortentur, & ad fructus poenitentiae dignos. Paulus vbiq; copiosam subiungit materiam neq; incommodum argumentum ex cap. 5. Ad Ephe. desumi poterit. Eratis aliquando tenebrae, nunc autem lux in domino, vt filij lucis ambulate. Fructus enim lucis est in omni bonitate & iustitia & veritate, probantes quid sit beneplacitum Deo, & nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum. Et caetera quae sequuntur.

De Scholis, Typographis ac Bibliothecis visitandis.

Scholae ac Bibliothecae diligenter visitandae sunt iuxta Decretorum sub titu. de scholis Typographis ac Bibliothecis, tenorem.

Academiae nostrae Coloniae restaurationem ex animo cupimus, sed quoniam res ad multos pertinet, & vt sunt in vniuersitate multa capita, ita multi sensus, libenter audiemus ab eis quo pacto ipsi putent, publicis studiis subueniendum, faciemus nos deinde quod principem decebit.

Caeterae scholae tam apud Collegiatae quam parochiales ecclesias diligenter repurgandae sunt in lectiones in bonis literis, in sacris quoq; praescribendae sunt, didascalicae quod ad eruditionem & vitam attinet diligenter examinandi, simul & eorum libri inspiciendi, qui si suspecti ac nothi fuerint, abiiciantur.

Vbi de stipendio satis prouisum non erit, admodum in Concilio praescripto prouideatur.

Caetera. Visitatores pro ipsorum circumspectione & prudentia à Deo data disponent.

Laus Deo qui opus suum promoueat
ac prosperet.

F I N I S.

DECRETA CONCILII PROVINCIALIS
Coloniensis sub Reuerendiss. in Christo
Patre & Domino, D. Adolpho, Sanctae
Coloniensis Ecclesiae Archiepiscopo,
Sacri Romani Imperij per Italiam Archicancellario,
Principe Electore, Westphaliae & Angariae Duce, Legatoque nato
celebrati.

Anno Domini Millesimo Quingentesimo quadragesimo nono

1558.

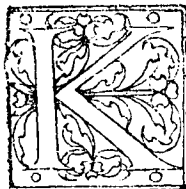
16207912

DECRETA CON-
 CILII PROVINCIALIS
 Colonienſis ſub Reuerendiſſ. in Chriſto
 Patre & Domino, D. Adolpho, San-
 ctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopo,
 Sacri Romani Imperij per Italiam Archi-
 cancellario, Principe Electore, Vveſtpha-
 liæ & Angariæ Duce, Legatoque nato
 celebrati.

Anno Domini Milleſimo Quingen-
 teſimo quadrageſimo nono.

1558

72707973

Karolus quintus, Diuina fauente

clementia Romanorum Imperator, semper Augustus, ac rex Germaniæ, Hispaniarum, vtriusque Siciliæ, Hierusalem, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, &c. Archidux Austriæ. Dux Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Comes Habsburgiæ, Flandriæ,

Tyrolis, &c. Vniuersis & singulis Principibus Ecclesiasticis & secularibus, Archiepiscopis, Episcopis, Prælatibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Militariibus Præfectis, Potestatibus, Vicedominis, Castellanis, Magistratibus, Consulibus, Iudicibus, Officialibus, Aduocatis, Procuratoribus, Ciuibus, Communitatibus, & omnibus aliis nostris & Imperij Sacri, & Ditionum nostrarum hereditariarum in Prouincia Archiepiscopatus Colonienfis comprehensarum, subditis, & in ecclesiasticis rebus eiusdem Prouinciæ Episcoporum & Prælatorum iurisdictioni subiectis, cuiuscunque præeminentia, dignitatis, status, gradus, ordinis & conditionis existant, Gratiam nostram & omne bonum. Venerabiles & illustres Electores, & Principes, & consanguinei nostri charissimi, Generosi, Nobiles, honorabiles, deuoti & fideles dilecti. Quum Venerabilis Adolphus Archiepiscopus Colonienfis, Sacri Rom. Imperij per Italiam Archicancellarius Princeps Elector, & consanguineus noster charissimus, & eius Comprovinciales Episcopi, in executionem formulæ Reformationis, in nuperrimis Comitibus apud ciuitatem nostram Imperialem Augustam Vindelicam habitis, eidem Archiepiscopo & aliis Episcopis, & statibus Ecclesiasticis per nos propositæ, & ab ipsis probatæ, & quantum in eis esset receptæ, vt monitis nostris ea de causa factis paterent & eidem Reformationi commodæ viæ præsternerentur, per quas ad meliorem viuendam rationem transitum fieret, in Concilio prouinciali apud Coloniam Agrippinam habito, canones, quosdam Synodales; tum ad efficacem & in dies surgentem, ac permanentem Reformationis executionem, tum ad mores prauos extirpandos: potissimum viderent manifestos abusus in Clero & populo coercendos, & seductores, qui corruptis simplicibus hominibus studeret, grege propulandos ediderint,

& nobis obtulerint, autoritate nostra quatenus expedire videretur muniendos, & in executionem mittendos. Nos vero eisdem canones primariis nostris Consiliariis, & aliis rerum Theologicarum peritis, ad id specialiter per nos deputatis, propositos, & per eos diligenter reuisos & examinatos, eorumque relatione nobis facta cum illos prædictæ formulæ Reformationis conformes inuenerimus. Proinde ipsos canones Synodales ratos & gratos habentes, & quoad opus est, & per nos fieri potest ac debet, approbantes, & decreto nostro corroborantes, Imperiali autoritate nostra & qua alias fungimur, vobis omnibus & singulis, serio & sub pœna grauis indignationis nostræ, & aliis pœnis nostro arbitrio imponendis, huius edicti nostri vigore præcipimus & mandamus, vt ea omnia Prouincialis huius Concilij Colonienfis decreta, in omnibus suis punctis, clausulis, articulis, sententiis, & verborum expressionibus, eo modo, quo illa quemlibet vestrum concernunt, ritè, sanctè, inuiolabiliter, citra vllam fraudem & tergiversationem obseruetis, impleatis, & exequamini. Vosque Principes & Magistratus ciuiles, in refrægendis & coercendis iuxta eadem decreta rebellibus, peruersis, & refractariis, siue illi Ecclesiastici, siue laici sint, Ecclesiarum Episcopis & Prælatibus, vbi ab illis requisiti fueritis, omnem legitimam fauorem, auxilium, opem præbeat, & per ministros & officarios vestros atque alios, in quos vobis imperium competit, præberi iubeatis & curetis. Ac nullus omnino vestrum, cuiuscunque præeminentia, dignitatis, gradus, ordinis & conditionis sit, aut quocunque munere aut iurisdictione fungatur, memoratos Episcopos & Prælatos in eorum munere, iurisdictione, officio, secundum canones & leges, ad ipsorum functionem pertinentes, quouis modo impediatur aut turbetur, neque id ab aliis fieri iubeatur, nec permittatur. Præterea quicumque vestrum Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum piorum locorum Aduocati, Præfecti & Protectores fuerint, ac Prælatos, Ecclesias & loca pia eorumque bona in fidem, tutelam, & protectionem suam, siue ex commissione diuorum Principum, prædecessorum nostrorum in sacro Imperio, siue nostra, aut alio quouis iure receperint, eadem præfectura, tutela, seu protectione neutiquam abutantur, neque ipsos Prælatos, Ecclesias, Monasteria & loca pia, contra formam & naturam protectionis

nis vsurpent, opprimant, grauent. Quia potius illos & illa in suis priuilegijs, iurisdictionibus & rebus conseruent & tueatur, & tam ij, quàm vos alij omnes supradicti, contra premissa facere seu attentare, neque præsumatis, neque ab alijs fieri aut attètari sinatis, quouis quæsito colore seu prætextu: quatenus pœnas supradictas, & alias in formula memoratæ Reformationis à nobis propositæ, & decretis prouincialis Synodi Colonienfis contentas, præter eas quas alioqui canones & leges in violatores personarum & rerum ecclesiasticarum decernunt, malueritis euitare. Hæc est animi nostri sententia & seria voluntas. Datum in oppido Bruxellen. Ducatus nostri Brabantia, sub impressione sigilli nostri. 4. Nonas Iulij. Anno à natiuitate Domini supra Iesquimillesimum quadragesimo nono, Regnorum nostrorum, Imperij vigesimo nono, & aliorum omnium trigesimo quarto.

KAROLVS.

Ad mandatum Cæsareæ & Catholicæ Maieft. proprium.

Vid. Anton. Pecten.

Obernburger ff.

ADOLPHVS DEI GRATIA SANCTAE COLONIENSIS ECCLESIAE Archiepiscopus, Sacri Romani Imperij per Italiam Archicancellarius, Princeps Elector, Westphaliae & Angariae Dux, Legatusque natus, &c.

VNIVERSIS ad quos legatione pro dominico fugimur, gratia & pax à Deo, qui diues est in misericordia & prope adest omnibus inuocantibus eum in veritate. Qui postquam nos, licet indignos, sanctæ Colonienfis Ecclesiæ ac prouinciæ, procellosa tempestate grauius iactare atque afflictæ gubernaculis admoit, huc continuo animum omnèque studium nostrum sua inspiratione conuertis, quo dicecesim illam ab heresum inundatione, quæ prauorum hominum studiis iam plus nimio inualuerant, repurgare, scismataque, quibus misere, atque adeo vt in ea iam actum de fide Catholica poterat videri, discerpebatur, tollere, & oues nobis creditas in vnum ouile Christo colligere, pro virili adniteremur. Eaque de causa in primis lupos, pro boni pastoris officio, ab ouili dominico abigere, & omnis mali originem concionatores sectarios, perniciosos illos hominum seductores, ditione nostra, protinus, quanquam non sine difficultate, eicere fategemus, substitutis catholicis & incorruptis verbi Dei concinatoribus in eorum locum. **Q**UA ratione plurimum quidem profecimus. Etenim progressum huius cancri hoc impetu sumus remorati, & catholicis aperuimus fenestram rursus respirandi. Non tamen hæ scopæ purgamentis istis sufficiebant penitus euertendis: iam enim hæreseos malum altius, quæ est eius natura, fixerat radices, quam vt potuerit vna falce semel demerit: & hærebat in mentibus ac penetralibus hominum: vnde neque vi extrahi, neque persuasione suffodi, aut sensim ratione tanquam cauterio pungi atque curari se pateretur.

Durabant quoque abusus & mores corrupti, quibus Ecclesiastici ordinis pars maxima dedita, infirmis erat offendiculo, & ut malè de religione laici sentirent, causa: ut verè quadraret in eos quod in euangelio Dominus dicit: *Vae vobis legibus peritis, qui tulistis clauem scientiæ, & ipsi non introistis, & eos qui introibant, prohibuistis.*

Plurimum autem nobis erat fiduciæ in Concilio Tridentino quod feliciter inchoatū, ac sessionibus aliquot habitis, celebre iam factum accessu omnium imperij ordinum, qui se reuerenter ei summiserāt potentissimum ac saluberrimū fore credebatur, cuius progressu sperabamus nancisci opem & vires iustas, quæ erroribus istis & vitiiis radicitus extirpandis sufficerent, eiusque auctoritate, quæ apud omnes maxima est, sublaturū iri, non in nostra modo diocesi & prouincia, verum etiam toto orbe Christiano, quicquid vspiam irrepserit malorum, & ecclesiam Christi pristinum suum nitorem, concordia atque vnitatem reintegratam, recuperaturam.

Quæ spes quum inexpectata contentione inter patres de transferenda Concilij sede fuscitata, nobis penè eriperetur, atque in longum tempus extraheretur, nō sine metu grauiorum perturbationum in repub. Christiana: En omnibus nobis, hoc est ecclesiastici ordinis statibus, cōsternatis, atque in metu constitutis, adfuit eius, qui conatibus religiosi & piis nunquam deest, Dei à quo est omne bonū, cōsolatio. Enimvero misericordiarum pater Deus, qui nuper dedit fortissimo, inuictissimo, felicissimoque religionis orthodoxe propugnatori Karolo Imperatori nostro de cælo victoriam, ut hostium validissimorum vires & consilia, non tam viribus, quàm conciliis melioribus frangeret, & imperio suo non multo fuso sanguine, cogeret parere, cuique, quod mirandū magis est, dedit victoria parta modestè ac clementer vti, ut rebelles filios castigasse potius, more boni patris, quàm bello petiuisse videatur: eius nunc animum impulit, ut ad catholicæ fidei, paternarūque traditionum restitutionem omnia consilia omniāque studia sua conuerteret. Hinc, quod vix quisquam mortalium sperasset futurum, egit cum eis, ut pro testatione, fœderibusque & contentionibus positis, duobus tantum articulis ad Consilij definitionem reiectis, doctrinam catholicam, traditiones, & cæremonias ecclesiasticas, Concionatorum, bona parte vnde pendere solebant, reclamante,

receperint. Quos cum Deo & ecclesiæ, quantum in se erat, Imperator piissimus lucrificasset, atque in plenioris vniouis ac concordie spem adduxisset, necesse erat, ut firmioris illius ac solidæ spei offendicula quoque tollerentur.

Quamobrem animum appulit & ad clerum corruptos mores reformandos: quo benefactis suis obmutescere facerent, ut Apostolus Petrus ait, imprudentium hominum ignorantia, & qui capere clerum tanquam malefactores solebant, conspectis bonis eorum operibus glorificet Deum in die visitationis. Deditque negocium quibusdam Theologis, piis, eruditis, & Deum timētibus, qui formulam quampiam, ad quæ reformatio cleri videretur instituenda, iuxta sacræ scripturæ, normam, antiquos patrū canones, & rectæ rationis iudiciū, conciperent. Hanc Cæsar acceptam, tradidit vniuersis ecclesiastici ordinis statibus, diligenter expendendam, qui annotarent, dicerentque: quid qua ratione repudiandum sibi putarent, quidque recipiendum. Multis igitur consultationibus, ac deliberationibus, priuatiim & cōmuniter habitis, quibusdam in formula expunctis, aliis mutatis vel additis, tandem communi consensu eam probarunt: Cæsareque maiestati ut se reformarent, instanti, polliciti sunt sese ipsos suosque subditos, ad illam velle componere ac reformare, salua Summi pontificis auctoritate, quæ eis, ut in articulis quibusdam accederet, necessarium arbitrabantur, id quod in præfatione quam Cæsarea M. formulæ huic præfixit, clarius est videre.

Nos itaque considerantes nostri muneris etiam alias esse, ut vigilemus super gregem nostrum, ut infirmum consolideamus, a grotum sanemus, cōfractum alligemus, abiectum reducamus, & pditas oues queramus, nisi velimus æternæ maledictionis illud vq, quod apud Ezechielem dominus pastori bus malis & negligentibus comminatur certissimo iudicio incurrere, tam præclaram rerum bene & sanctæ gerendarum occasionem nequaquam duximus negligendam.

Proinde ad Dioccesim & Prouinciam nostrā reuersi, primo omnium indiximus clero nostro synodum diocesanā, quam & ad eum modum quem reformationis formula præscribit, propitio Deo celebrauimus: in qua publicatā, & ab vniuersis imperij statibus ecclesiasticis cōprobatā receptāque reformationē, clero nostro iniunximus seruandā. Transmittim⁹ quoque: eā ad reuerēdos cōprouinciales episcopos nostros

suffraganeos & fratres, similiter in eorū diœcesib. publicandam, & clero iniungendam: quod ipsos sedulo curasse, ex gestis & statutis synodorum, quas ipsi quoq; celebrarūt, nobis oblati, & legatorum eorum fida relatione cognouimus.

Verum negotium istud maius erat, quam vt pateretur le vnico impulsu moueri, & morbus inueteratus leui medicamini non cedit: Vnde hac ratione vix quicquam aliud promotum est, quam vt sciret quisque, quod alioqui nemo ignorabat, quomodo sibi viuendum esset pie ac canonicè. Cōtingit enim ferè mortalibus, quòd poëta quidam ait: Video meliora, probòque, deteriora sequor. Vnde est illa aposto. Pauli confessio de lege mentis & membrorum. Etenim cum legi Dei condelectemur secūdam interiorem hominē, & eam bonam ac sanctam esse confitemur, est tamen in nobis torpor quidam membrorum, spiritui ac mēti repugnans, vt nō perficiamus quæ volumus.

Proinde non erat nobis hic quiescendum, quasi iam satisfecerimus: sed vterius de modo erat cogitandū, quo ad efficacem reformationem executionem possemus pertingere. Siquidem inutilis est quantumuis bona Ecclesiastici ordinis instituta reformatio, quam nemo exequatur: quemadmodum & lex bona, contra quam liceat cui libet impune peccare, iacet inutilis. Multi sunt antiquorum patrum canones saluberrimi: at quæ est illorum vtilitas, quos pauci norunt, pauciores seruant? Quamobrè vestigijs maiorum nostrorum insistentes qui in rebus magnis cogere solebant comprouincialium Episcoporum conuentus, Reuerendis comprouincialibus Episcopis, confratribus nostris, toti que clero nostro indiximus consilium prouinciale, in quo de rebus ad efficacem & durabilem reformationis executionem constituendam pertinentibus ac necessariis, communibus consilijs tractaretur, ac statueretur. Qui cum ipsi ad cōstitutum vndecimum Martij diem, Concilij locum, ob aduersam valetudinem adire nō potuissent, misere, summæ authoritatis in Clero suo, & præstantis eruditionis legatos, qui eorum loco & nomine Concilio interessent, & de rebus tractandis nobiscū agerent, tractarent, ac consulere in commune.

Multis itaque deliberationibus ac consultationibus cum Capitulo nostro & Legatis illis, ac Clero nostro, à iam dicta vndecima Martij die, ad sextam vsque Aprilis, quotidie ha-

bitis tādē apparuit, propterea quod rigor antiquorum canonum statim reuocari in vsū absque motu grauiori hac tempestate non possit, ad media quædam, sacris tamen canonibus consentanea, quibus clerus & populus ad pleniorē reformationem sensim perduceretur, esse confugiendam: visâ que nobis sunt plurimum momenti ad durabilem & efficacem reformationis executionem comparandā allatura media sex, nempe.

- 1 *Institutionem studiorum, potissimum sacrarum.*
- 2 *Examen ordinandorum, & ad ministeria vel prelaturas institutorum.*
- 3 *Officiorum seu munerum susceptorum sedulam perfunctionem.*
- 4 *Visitationem Archiepiscopalem, Episcopalem, Archidiaconalē & eorum quibus hoc incumbit.*
- 5 *Synodorum frequentem celebrationem.*
- 6 *Iurisdictionis ecclesiasticæ iam propemodum collapsæ, & abusu deprauatæ, restitutionem.*

Primum quidem instaurationem studiorū, quod ea quæ Reformatio & ecclesiæ necessitas exigit, nemo præstiterit melius, quam scripturarum sacrarum, canonum & munerum ecclesiasticorum peritus. Siue enim regere ecclesias, & docere populum, siue hæreticos conuincere, & scripturarum aperire mysteria, siue sacramenta conficere, eaque administrare, siue examinare ex ordine Ecclesiæ ministros, siue visitare Diœceses, aut Synodos celebrare, vel iudicia ecclesiastica exercere oporteat, scientia opus est: alioqui, vt inquit in Euangelio Christus, si cæcus cæco ducatur, præster, ambo in foueam cadent. Quo etiam modo Elaias, indoctos Ecclesiæ prælatos, cæcos & mutos appellat: Speculatores eius, inquit, cæci, nescierunt vniuersi, cæcos muti non valentes latrare. Non valentes, inquit, etiam si cupiant, latrare, hoc est officia sua exequi: & subdit: videntes vana dormientes & amantes somnia sua Canes impudentissimi nescierunt saturitatem, ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam, propterea omnes in viam suam declinauerunt, vnusquisque ad auaritiam suam, à summo vsque ad nouissimum, dicentes: Venite, sumamus vinum & impleamur ebrietate, & erit sicut hodie, sic cras, & multo amplius, quibus verbis propheta significat nō postremam vitiorum in populo Dei

causam esse ignorantiam pastorum.

Et iam magna religionis orthodoxæ iactura, Christianæque Reipub. irreuerabili fraude, experti per hanc tot hæresum & seditionum tempestatem sumus, quãtam Ecclesiæ Christi perniciem adferat prælatorum & cleri ignorantia, quibus scripturas diuinas negligentibus, sutores, textores, calcearij, & id genus opifices, nemine prohibente, quidlibet impune pro Euangelio docentes, irrepserunt, & mira audacia, etiam muneribus ecclesiasticis inuasere: vnde tereterrima hæresum monstra suppullularunt, & sacras profanis, superis infera, miscuerunt & confuderunt.

Nec hoc modò, quin etiam studiorum sacrorum neglectus in causa est, cur tam innumeræ eademque locupletes Ecclesiæ, per Germaniam ministris idoneis, ac possessoribus careant, etiam nunc cum restituuntur: neque enim desunt bene mereri de Ecclesiis cupientes, sed potentes desunt & idonei, nempe literarum periti, qui ecclesiasticis muneribus perfungi queant, earumque hoc nomine possidere bona. Neque enim ad Ecclesiarum munera & bona prosiliunt Catholici, sicut hæretici, aut honorum ecclesiasticorum occupatores sacrilegi.

Percipitur autem scientia ad Ecclesiæ ædificationem necessaria in scholis potissimum Theologorum, quas constat esse propria quædam seminaria ministrorum & prælatorum Ecclesiæ. Quibus florentibus, floret Ecclesiæ doctores & ministris: Neglectis & contemptis, Ecclesiæ quoque ministris idoneis destituitur. Neque enim vt olim in die Pentecostes repentino Spiritus sancti afflatu, aut velut fungi calore solis exciti prodeunt nobis passim theologi subito, sed exercitiis longis, eiusdem tamen spiritus vactione, formantur in scholis.

Quibus rationibus (cum stabilè reformationis executionem meditaremur) permoti, nostrarum esse partium putauimus, vt scholas theologicas apud Vniuersitates, Collegia, & Monasteria magna cura, cum primis Concilij huius auctoritate instauraremus: nec has modo, verum etiam ludos truiuales & pædagogia, vnde nõ parum malorum per hanc tempestatem in ecclesiam defluxit, repurgaremus. Quapropter habita cum Capitulo nostro, & Reuerendorum Comprovincialium Episcoporum Legatis, ac synodalibus huius Concilij partibus, matura deliberatione, consentientibus & astipulanti-

bus eis omnibus, de studiorum instauracione statuimus & ordinamus in modum sequentem.

Quod ad instituendum iuuentutem non sint admittendi nisi de fide, moribus, & institutione sua prius examinati.

Percepimus sectarios quosdam concionatores, à nuperimis Comitibus, cathedris, quas inuasert, deturbatos, incertisq; sedibus vagantes, nunc magisteriis inhiare scholarum, & operam suam instituendam iuuentuti passim venditare, vt quibus non datur amplius grassari publice, venena sua è cathedra spargere, tenere ea iuuentuti instillet, quo cuniculis talibus Ecclesiam Christi iustodiant. Quippe quod iuuentute qui olim regant ecclesias, & gubernacioni admouentur rerum publicarum, videntur fore potissimum, ij qui nunc dant operam literis: Quibus corruptis durabit hoc malum, multo tempore, atque in multos transfundetur, vt verèdum sit, ne si admittantur, qualescunq; in ludis literariis præceptores, grauem inde atque indelebilem accipiat Respub. Christiana corruptionem. Idcirco nos, quibus non minor adhibenda est cura, ne instituant illi male iuuentutem in truiuis, quã ne populum è suggestis corrumpant, communi omnium consensu statuimus & ordinauimus: Neminem præceptioni truiualium studiorum admittendum esse, nisi qui sit de fide & religione sua, de vita ite & moribus, probe examinatus, & constiterit vbi nam gentium & apud quos sit ipse institutus. Neque enim parui retulerit, à catholico an schismatico sit institutus, qui iuuentutem docturus est. Pertinebit autem examen præcipuè ad ordinarium, qui ordines per dioccesim viros idoneos, quibus hoc negotij committat. Nec abs re fuerit, si examinentur quoque in ciuitatibus à Prælatibus & Rectoribus Ecclesiarum, qui scholæ præsunt: ruri autem à pastores & decanos ruralibus idoneis & eruditis. Visitatores verò de facto examine inquirant: & si contra hanc formam sint aliqui admisi, reiiciantur. Præcipimurque & mädamus Magistratibus, ædilibus & prouisoribus, qui scholas suis impensis erexerunt, ne propterea examen huiusmodi quouis modo impediatur: alioqui censura ecclesiastica, & aliis remediis opportunis coercendis.

Quæ artes in truiuis, & quid in gymnasijs studiorum seu Vniuersitatibus doceri debeat.

PAssim Ludi magistri ingenia iuuentutis, quæ primis literarum rudimentis ac artibus minoribus expolienda susceperant, deprauant, præpostera docendi ratione, quilibet ad eruditionis suæ ostentationem, quibuslibet, promittentes, & cum Encyclopediam quandam omnium disciplinarum velut in summa comprehensam iuuenibus polliceantur, non absque aliorum professorum eleuatione, nihil tradunt absolutum atque perfectum. Quare ingenii eorum imponunt, qui tali accepto peregusto, continuo se abundè omnia tenere confidunt, studiaque grauiora fastidiunt, & nunquam perueniunt ad frugem maturam: ex quibus officinis prodeunt non bis imperiti medici, hominum temerarij interemptores, & iuris periti, omnia perturbantes, nouarumque religionum auctores gloriosi theologastri, qui magna stoliditate non uentur velut è tripodè Apollinis de dogmatibus ecclesiasticis, & religionis veritate pronuntiare, atque statuere, cum solidi nihil ferè de eis sint assecuti. Interest autem ecclesiæ quomodo sacerdos, quem populus velut ducem sequitur, & à cuius ore (vt in Malachia dicitur) legem Dei requirit, sit institutus. Siquidem quantum ex ecclesiarum rectoribus, bene ac gradatim diuinis literis imbutis, boni, tantum à non rectè institutis, mali, solet ecclesiæ plerumque euenire. Quemadmodum & in Reipub. de medicis & iuris peritis res habet. Ea de causa triuuii modum esse dandum censuimus intra quæ se contineant: statuiimusque vt in triuualibus non nisi Grammatica, Poëtica, Rhetorica, Dialectica, Arithmetica, & quæ huius generis sunt triuuales & liberales artes: Dominicis uero & festis diebus, literalis Euangeliorum & Epistolarum, Hymnorum, Psalmorum, Parabolarum Salomonis & eiuscemodi sacrorum librorum expositio, pro ætatis illius & ingenij captu tradatur. Quamquam Dialecticæ etiã requirit usum disputandi, quali exercentur studiosi in gymnasijs, sine quo ars ipsa ociosa est. Poterunt & linguarum rudimenta in triuualibus doceri. Cæterum exacta atque absoluta artium & linguarum cognitio ratioque, & reliqua Philosophia: Phisici item & ars medica, jurisprudentia, & theologia seu scriptura sacra, non nisi in probatis Academijs, & catholicis Vniuersitatum studiorum scholis, expectentur, doceantur, ac tradantur: nisi quod theologia etiam in Monasterijs opulentioribus, & collegijs canonicorum iuxta reformationis formu-

lam, debeat doceri.

Quos auctores iuuentuti prælegere & quos vitare oporteat.

Interest quoque Reipub. Christianæ, quales auctores iuuentuti, impietatis iuxta ac pietatis capaci, prælegantur, vt rectissimè reformationis formula monuerit, ne libri obsceni, suspecti, aut contagiosi eorum qui perfidiæ suæ virus, religio nisque & pietatis odium teneræ iuuentuti suis scriptis instillant: sed tantum casti, pij, & religioni orthodoxæ consentientes auctores, prælegantur: quod iudicium, cum non sit penes omnes, statuimus nullum auctorem in triuualibus ludis prælegendum, qui non sit à decano artium vicinæ, & Catholicæ Vniuersitatis examinatus, & ad prælegendum iuuentuti admittendus. Aut si procul distent ludi ab Vniuersitatibus catholicis examen & admissio pertinebit ad vicinæ ciuitatis prælati eruditionis Prælatum, aut alium aliquem doctum virum cui Episcopus illius Diocæses hoc muneris delegauerit. Quod vere bonis & receptis auctoribus repudiatis, quidam gloriæ aucupandæ studio noua quotidie Grammatica comminiscuntur, & adolescentium ingenia suis figmentis confundunt, omninò prohibendum & vetandum censemus. Maxime uero omnium sub anathemate interdiciamus & prohibebimus lectionem eorum librorum in triuuijs, qui ad seducendam in prauas opiniones iuuentutem aliud agentem & quærentem, scripti videntur. Quales sunt quorundam Grammaticæ, Dialecticæ, & Rhetoricæ institutiones, in quibus exempla ferè è prauis aduersariorum dogmatis petuntur, quo iuuentus incauta, hæresum & sectarum dogmata simul cum artibus imbiberet. Quales item quædam familiarium colloquiorum formula: in odium monastici instituti, & ceremoniarum ecclesiasticarum contemptum, compositæ atque effictæ, quarum præcipua vis est, animos iuuenum corrumpere, & iam à teneris eos ab huiusmodi pietatis exercitijs, ac vitæ monasticæ institutis alienare. Dabimus idcirco viros aliquot pios & doctos, qui ferant iudicium suum de auctoribus, quos iuuentuti potissimum prælegere conueniat, eosque Comprovincialibus episcopis significabimus, quo in instituenda rectè iuuentute, eadem forma per vniuersam prouinciam seruetur.

*Qui libri parochis & concionatoribus sint
vitandi & fugiendi.*

Compertum nobis est, simplices & indoctos Parochos, quibus non est datum pura ab impuris discernere, obuios quosque de negotiis religionis tractates libros emere, & potissimum, qui speciosis titulis venditantur, quales sunt cōciones aduersariorū, & cōmētarij eorū in sacras scripturas. Quauis autē quidā eorū speciē pietatis alicubi prę se ferre videantur, habēt tamē quotquot sunt, latens sub melle venenū, vnde incauti & se cōtamināt ipsos, & auditores quoque: idcirco paterna sollicitudine p̄ grege nostro solliciti, ne pabulū mortis pro vitę pabulo ei porrigatur: Pręcipim⁹ omnibus fidelibus, quorum animę curę nostrę a Deo cōmissę sunt, potissimum verbi Dei tractatoribus, sub anathemate, quod alias incurrant, vt sibi caueant, nō modo ab his, que ex officina venerunt Lutheri, Buceri, Caluini, Oecolampadij, Bullingeri, Francisci Iāperti, & Philippi Melancthonis, quos constat omnia sua scripta ad decipiendum & seducendum homines à vera fide, edidisse: fugiant etiam Coruinum, Capitonem, Brencium, Pomeranum, Pellicanum, Musculum, Sarcerium, & Christophorum Hegēdorpinum, Osiādrum Spangenbergium, Oldendorpium, Hermannum, Bonnum, Hedionem, & eius in ecclesiasticam historiam pestilentissima supplementa, Chronicom Sebastiani Franck, & quicquid eius est farinę, donec pleniori catalogo libros contagiosos per hanc tempestatem editos, eis indicauerimus.

De studiosis canonicis mittendis ad studia Vniuersitatum, sumptibus Collegiorum.

NE quod in formula Reformationis iuxta sanctorū patrum decreta salubriter institutum est, vitio vel Collegiorum, vel adolescentum canonicorum euanescat, decernimus & statuimus vt dēt collegia, vni, duobus vel tribus vt multus vel exiguus fuerit personarum numerus, in Collegio, bonę spei, ac studiosis adolescentibus, non minus, quā triennij tempus, quo possint in studio, potissimum theologico, versari: in quo si laudis aliquid obtineant, tempus eis prorogetur, atque interim percipiant integros præbēdę suę fructus, quotidianis distributionibus exceptis, aut saltē quantum ad victum & libros necessarios sufficiat: nisi de competenti subsidio sit olim per capitula studiosis prouisum: dū

tamen certis testimoniis singulis annis ad collegia mittēdis constet, nec perueris moribus eos deditos, nec studia vana, quę ad ecclesię ædificationem non conferant, sectari: committendum enim non est, vt cultū diuino dedicata stipendia in huiuscemodi canonicos dytcolos erogentur. Debent tamen curare, vt ipsīs absentibus alij eorum in diuinis suppleant vices.

De cautione quam dare debeant mittendi ad Vniuersitates.

Quam formula Reformationis exigit, vt iuniores in gymnasijs alantur impensis collegiorum, ad hoc quoque collegia claris & doctis viris ornentur, vt huic mentis fiat, & collegia non fraudentur expectatione sua, Statuimus, & communi consensu decernimus, vt canonici, nondū in maioribus ordinibus constituti, postētes hoc nomine aut fructus integros, aut decreta subsidia, à collegiis, que p̄ more habent, vt de fructibus participant, etiā in minoribus constituti ordinibus, prius dent cautionem sufficientem, se non velle ordinem & institutum ecclesiasticum deserere, aut si mutato proposito forsitan resiliant, tum si velle & debere fructus percepraque subsidia, collegio illi integraliter soluere ac restituere.

Collegia in Vniuersitate aliqua sita, quos suos studiosos mittere debeant.

CAeterū in locis vbi Vniuersitas catholica est, iuxta primariam institutionem reformata & probata, nō videtur causa digna esse collegia magnis sumptibus grauādi, & mittendi studiosos foras, ad Vniuersitatem exteriā. Proinde statuimus, vt tales dēt operā literis bonis in ipsa vniuersitate, vbi ad mores & studia ipsorum potest haberi respēct⁹: nisi decanus & collegium causam habeant, cur censeant eos ad exteras Vniuersitates mittendos. Quod si qui fugientes disciplinam, velint omnino non ad eam, que eis a suo decano & capitulo designatur, sed ad aliam, quę ipsismet videbitur Vniuersitatem proficisci, non tenebitur collegium illis dare subsidium decretum. Ne verò canonici, vicarij, & chorifocij cleri nostri Colonien. vigiliis defunctorum, quas mane hora septima persoluere consueverint, à frequentatione lectionū præcipuarū impediatur, volumus vt posthac vigilia tempore pomeridiano ad horam circiter secundam incipiantur, vt ante preces vesperinas compleantur.

Qui gaudere possint Vniuersitatum Priuilegijs.

AD Prohibendū graue abusum, quo se quidam ad Vniuersitates, non studij, sed priuilegiōrum gratia, conferunt, Statuimus & mādāmus, sicut ante nos in synodo Leoniden. statutū est, vt nulli nisi ad studia literarū idonei, & illarum præcipue gratia, se ad Vniuersitatē conferentes, in mēbra seu supposita atque ad vsum priuilegiōrum huiusmodi Vniuersitatis recipiantur, aut suorum beneficiorum fructibus eo prætextu gaudeant, nec recepti, ipsi priuilegijs & beneficiōrum fructibus vti sinantur, nisi quandiu causa studij permanserint & spes sit, quod ex studio suo fructum vberio rem in ecclesia Dei sint parituri. *Qui* verò desides & otiosi comperti fuerint, ab eorundem priuilegiōrum vso, & fructuū perceptione repellantur.

De Theologo qui doceat, in Collegijs alendo.

Quo verò & reliqui siue canonici siue vicarij, capellani siue chorifocij, cantores quoq; seu chorales collegiorum, quæ extra Vniuersitates, aut in Vniuersitatibus, procul à scholis sita sunt, habeant etiam occasione in sacris discendi & p̄ficiendi, Decernimus & statuimus, vt eiuſemodi collegia singula, aut si vicina sint inuicem duo aut plura, simul alant theologum aliquem docētē vel binos, qui hanc operam inter se partiantur, cōcessione fructuum vnus præbendæ, auctoritate apostolica, in hunc vsum suppressendæ: aut si illa non sufficiat, vnione beneficiorum vel vicariarum quæ nullam, vel non adeo necessariam functionē requirunt, iudicio visitorum Episcopaliū decernenda & conficienda: sic tamen, vt fructus præbendæ vel stipendij diuidantur, secundum numerum lectionum: vt quando non legit, detrahatur illi etiam de fructibus portio destinata. *Quod* si inter ipsosmet fratres inueniatur, qui hoc docendi munus velit & possit obire, huic par est, vt distributiones quotidianæ, præter iustum stipendium, à choro abſeati pridie quàm legat, & eo die quo legit concedantur.

De instaurandis lectionibus theologicis in Vniuersitate Coloniensi.

VT Cæsareæ maiestatis voluntati sanctissimæ de Reformatandis Vniuersitatibus iuxta modū in formula præscriptū satis fiat, & ratio sit, quare Collegia in Colonia nō teneantur suos canonicos mittere ad exteras Vniuersitates & eis absentibus, aut integros p̄bendæ suæ fructus, aut quā-

cum

tum in victum & libros sufficiat, suppeditare, danda est collegijs illis opera, vt lectiones potissimum sacræ Theologiæ, in ipsa vniuersitate vigeant, & canonici illi, qui habent præbendas sibi ex indulto apostolico, cum onere legendi collatas, suo muneri iuxta tenorē bullæ summi Pontificis, vnde præbendas illas conferendi auctoritas manauit, satis faciant. *Quamobrem* monemus & hortamur eos, qui de præbendis gratiæ primæ gaudent, vt aut legant ipsi in sua facultate, aut si legitimo impedimēto teneantur, conducant alios idoneos Magistros, qui vices eorum in docēdo suppleant. *Qui* si monitionibus nostris paternis auscultare noluerint, cum nostra (ad quod pertinet bonum publicum promouere) interſit, lectiones Apostolicæ sedis beneficio vniuersitati debitas persolui. Censuimus totius Concilij nomine requirendos esse Vniuersitatis Rectorem & Prouisores, vt munere suo performant, & eos quibus de Præbēdis seu Beneficijs prouiderūt, requirant ad legendum & satisfaciendum oneri Præbendæ annexo, & iuxta Apostolici priuilegij tenorem, contra non parentes procedant: alioqui negligentiam eorum deferendam ad Summum Pontificem, & petendam prouisionē quæ huic casui prouideatur.

DE ALTERO MEDIO, AD consequendam Reformationis executionem necessario, quod est Examen Ordinandorum.

DEinde visum nobis fuit ad stabile & duratorem Ecclesiastici ordinis Reformationē comparādā, necessariū esse, vt initiandi sacris ordinib' ritē examinētur. Hiverò, qui ad Prælaturas & regimen animarū assumuntur, nouo eidēmq; rigidiore examini submittantur, p̄pterea q̄ mortales omnes, sequi suū Geniū quotidie experiamur, & asinū manere asinū, etiā si exuuiis leonis induatur: at q̄ ita euenire, vt cū vitijs dediti homines assumuntur ad dignitates & Prælaturas, vertāt dignitates & curas nō quò oportet, sed vel ad auaritiā implendā, vel in ventrem saginan-

b b

dum, aut ad fastum & pompam, quidam etiam, ut in luxu & deliciis uiuant. Quibus profecto rebus fit, ut plane in diuersum abeant officia & munera diuinæ missionis, nec fere vlla sit animarum & rerum ecclesiasticarum cura vera, sed imagines tantum & apparatus, nec serua bene institutæ Reformationis executio, sed maior in dies morum & doctrinæ corruptela. Quamobrè in primis statuimus & ordinamus, ne quis ad sacrorum Ordinum perceptionem admittatur, nisi diligenter examinatus de fide quam teneat, de affectu quo ducatur ad petendos Ordines, de scientia quæ sufficiat ad Ordinis quem petit ministeria explenda, de moribus Ordinem decentibus, & ætate legitima.

Ad quos pertineat Examen.

Quoniam verò difficile erat, ubi sunt magnæ Ecclesiæ & multi ordinandi, Episcopos ad quos examinatio propriè pertinet, hoc negotij per se obire: olim ea cura in quibusdã Diocæsibus in Scholasticos Cathedralium Ecclesiarum, in aliis verò in prælatos alios relegata est, quibus iam examinandi ius est quaesitum, & maiora quàm cæteris Canonici stipendia ab Ecclesia decreta: verum quales nunc sunt plerique Scholastici, & illi penes quos est examinandi potestas, iura quidem sua tuentur, nec tamen docent iuuentutem, nec examinant, officiumque & curas illas aliis, non multo melioribus examinadoribus interdum delegant: quo fit, ut alio in alium hanc curam transferente, aut nulla, aut perfunctoria, & admodum frigida fiant ordinadorum examinationes. Quæ defectum supplere cupientes, & examen ad sua principia, hoc est ad Episcopos reuocare, quibus ex lege diuina incumbit, nemini citò manus imponere, matura deliberatione præhabita, declaramus, Episcopos non debere huiusmodi examinationibus (quando non ignorant eas perfunctorie factas) statim acquiescere, & inquisitionis specie, quam ex reliquiis antiqui moris retinent in altari, cum rogant utrum sint digni, iusti, & sancti, putare se satisfecisse, atque ita inuitiles & indignos homines, nonnunquam etiam sceleratos, ab aliis forte (quos ea cura non admodum tangit) dignos iudicatos, sacris illis ordinibus contra conscientiam propriam insignire. Eaque de causa requirimus Prouinciæ nostræ Episcopos in domino, ut vel ipsimet huic suo muneri satisfaciant, vel curam illam imponant viris piis, doctis, & de

Ecclesiæ profectu sollicitis, quorum diligentia sit eis explorata, nisi certissimo experimèto cognouerint Scholasticum, vel eum ad quem hoc pertinet, diligentiam talem, cui merito fidant adhibuisse.

De licentiatorijs ad suscipiendos Ordines extra Diocæsism.

Statuimus ut nemini post hac (ubi digna & iusta causa non est) dentur licentiatoria, ordines extra suam diocæsism recipiendi: nisi prius sit, iuxta modum præscriptum in sua Diocæsif examinatus. Ad hoc enim comperimus quosdam licentiatoria petere, ut examen subterfugiant.

De proclamatione ante maiores ordines facienda.

Quoniam non oportet sacros Ordines quasi furtim surripere, statuimus & ordinamus, ut quemadmodum iungendi Matrimonio trina proclamatione populo denunciantur: ita maioribus Ordinibus initiandi, trina proclamatione denuncientur in Ecclesia Parochiæ, quam inhabitat ad percipienda impedimenta, si quæ sunt quæ debeat Parochus Episcopo aut officialibus eius significare: ubi tamè proclamatio talis commode fieri potest, nec verisimilis sit metus ne maleuoli homines Clericos innoxios à maiorum Ordinum susceptione deterreant.

De tempore quando debeant ordinandi dare nomina sua, & examinari.

Mandamus, ut volentes ad Subdiaconatus vel Diaconatus Ordinem promoueri, presententur, & det Intitulatorem nomina sua feria quarta diè ordinationis præcedere, ac eodem & sequenti die examinentur, hora quã eis constituitur examinadores. Promouendi verò ad Sacerdotij gradum dent nomina sua feria quinta ante diè ordinationis, quibus similiter statuetur: cum simul ob multitudinem examinari non possint: Adferant verò promouendi omnes secum testimonia, non modo suorum Parochorum, verum etiam præceptorum aut proborum virorum, apud quos maiorem vitæ partem transegerunt, per examinadores discutienda, vnde possit Episcopo, utrum irreprehensibiles sint, constare.

De examine institutorum ad dignitates, curas animarum aut alia officia.

Porro quo plus negotiorum incumbit eis qui ad Prælaturas, dignitates & curas & animarum vocantur, hoc magis interest Ecclesiæ & Christi fidelium, ut tales singulari

examine, maioriq̄ue diligentia, quam reliqui explorentur, vtrum sufficiant ad præstanda munera illa ad quæ vocantur. Præcipuè verò Episcoporum interest, quales habeant in excolendo agro dominico cooperarios. Hinc statuimus & ordinamus, vt nemo electus confirmetur, nemòque presentatus ad dignitatem vel animarum curam instituat, priusquam sit à suo Episcopo, aut Archidiacono Episcopi, aut hac in parte Vicario, aliisve sacrarum literarum, canonum, & traditionum Ecclesiasticarum peritis viris, quos Episcopus aut Archidiaconus ad hoc designabit, examinatus & comprobatus idoneus, possitq̄ue & velit muneri ad quod vocatus est, pro virili satisfacere, & formulam Reformationis qua parte eum concernit, exequi. Quod si quis Archidiaconorum, vel eius instituendi habentium, contra hanc constitutionem præsumpserit aliquem non ita examinatum inuestire, ipse quidem pro iudicio Episcopi, per certum tempus ab officij sui executione, & fructuum perceptione, suspendetur: Institutus verò eo vsque donec Episcopo comprobabitur qualificatus & idoneus. Neque tamen per examen episcopale derogatum volumus iuri examinandi si quod alij prælati habent.

De examine eorum qui per resignationes aut permutationes ad beneficia contendunt.

AD hæc statuimus & ordinamus, vt in permutationibus & resignationibus beneficiorum, eadem cura adhibeatur examinandi eum, in cuius fauorem permutatio vel resignatio concepta est. Et præsertim diligens fiat inquisitio, etiam per diserta iuramenta, num permutatio sit ad contegendum symoniæ vitium fraudulenter excogitata ac simulata: quod si vel examinis tempore, vel in posterum comperit fiat pactioem illicitam & iure non probatam intercessisse, vterque permutantium pro symoniaca fraude puniatur.

De formulis ad examinationem aptis.

Quoniam diuersi ordines, officiorumq̄ & dignitatum gradus diuersi, alias atque alias requirunt in hominibus conditiones: & ratio præterea habenda est eorū religioforum, qui perpetuo delitescere quærunt in suis Monasterijs, & ad nullas animarum curas euocari, sed tantum cupiūt Chori officijs in suis monasterijs adhiberi sacrificium.

que pro Ecclesia in missis offerre, & monastice indulgere: visum fuit præsentì Concilio expedire, vt extarent formulæ, ad quas examinarentur ordinandi, secundum diuersos suscipiendorum Ordinum gradus, & instituendi & confirmandi secundum conditiones munerum & officiorum quibus adsciscuntur. Petentibus Suffraganeorum nostrorum comprouincialium Episcoporum legatis negotium tales formulas cõgerendi dabimus eruditris aliquot viris, qui non modo in literis sint exercitati, verum etiam in cognitionem Ecclesiasticorum officiorum teneant, & conscribant in genere, quod communicetur eis omnibus pro locorum & Ecclesiarum diuersitate, in species aptas deducendum.

De institutis pleno iure à Prælati & aliis Ecclesiasticis.

Cum bonorū omnium testimonio magnus & perniciosus sit abusus, quod Archiepiscopi, Episcopi, Præpositi, Abbates, Prælati, & quibus in Clero est potestas conferendi beneficia ecclesiastica pleno iure, Conferunt Ecclesias parochiales absolutè & simpliciter quibuslibet, inter dum indignis & ineptis hominibus inexploratis, nullo præcedente examine: & quod intolerabilius est, nonnunquam spuris, nothis, pueris, aut seruis indignis. Censuimus hanc rem totius Concilij nomine ad summum Pontificem deferendam, petendamque sedis illius prouisionem & declarationem, irritantem tales collationes, quas vocant pleno iure, nisi præcedat examen Episcopale, seu eorum quos Episcopi ad hoc dabunt & vt potestatem faciat episcopis, vt quos non constaret à sua sanctitate, vel alias ritè examinatos, non teneantur, quauis licet autoritate nitentes, ad possessiones Prælatorum vel Sacerdotiorum curam animarum habentium admittere, nisi examine diligenter excussos atque probatos. Similiter, ne quèquam in ordine ab alio quam suo proprio Antistite surrepticiè, & nullo præuio examine suscepto, teneantur ad Ecclesiasticas functiones admittere, sed ab ordinis suscepti executione suspendere, donec exhibitis suæ promotionis literis, per examen debitum & iuxta Reformationis formulam factum, fuerit repertus idoneus.

De secularibus vsurpantibus sibi potestatem pleno iure conferendi beneficia.

DE secularibus verò habentibus ius presentandi aliquem ad beneficium ecclesiasticum, siue Curatū, siue à cura

*De iure
Patrono.
cap. Præ-
terea.*

liberum, qui contra regulas canonicas admittuntur pleno iure conferre, absque institutione canonica aut præsentatum via facti intrudere: Decernimus cum toto Concilio, tales conatus irritos ac nullos esse: & si qui tale quiddam facere tæta uerint, hos ipso facto, iure præsentandi pro vice illa priuatos esse: illum verò qui beneficiũ tali titulo recipit, aut se ei intromittit, nihil per hoc iuris acquirere, & procul ab illius occupatione remoueri debere, & per ordinarium in eius locum surrogari alium: quin & iura decernunt utrunque, & intrudentem & recipientem, anathemate feriendum esse.

DE OFFICIORVM PER-
functione, Medio tertio, ad comparan-
dam executionem Reformationis
necessario.

VI On prodest ad ecclesiæ adificationem, Prælatos & Pastores, curam animarum habentes, fuisse diligenter examinatos, probatos, & legitima manu impositione institutos, atque admissos, nisi præstent etiam officium ad quod sunt vocati, & cuius gratia stipendia ab Ecclesia accipiunt: Idcirco pro consequenda Reformationis executione curandum esse censuimus, ut Ecclesiarum Prælati & Pastores suo munere strenue pèrfungantur. Quòd nisi fiat, iacent omnia quæ Reformatio exigit.

*Quibus possint Archidiaconi munus suum
committere.*

IAm quod passim tã indoctos & inutiles sacerdotes uideamus Ecclesiarum regimini præfectos, unde & mores boni corrumpuntur & omnis disciplina populi labascit, quòd que tam turpiter in concubinato, perpetua ebrietate, & aliis infamibus uitiis, unde & populus scandalizatur, quidam uiuunt, Episcoporum negligentia & Archidiaconis illis, qui quãstam auarum & officiorum seu munerum suorum locationem faciunt, & malunt homines de salute æterna periclitari, quàm se lucro turpi, ac temporali non ditari acceptum fe-

rendum esse, fatentur omnes, quibus dolet, animas hominum, quos sanguine suo Christus mercatus est, non pluris estimari, & Cleri infamia populum scandalizari. Cui accusatiõni & iustæ querelæ mederi cupientes, sancimus & statuimus, ut Episcopi, Archidiaconi, & omnes qui functionem munerum suorum, non per se, sed per ministros, aut cõmissarios seu collectores solent obire, vices suas non committant hominibus leuibus, uitiotis, aut coniugatis: sed tantum Ecclesiasticis, grauibus, & probatæ opinionis uiris.

*Non licere Prælatiis officia sua pro pecuniâ pacta
alicui committere.*

Similiter ad tollendum grauem & scandalosum abusum, quo quidem pecuniis oblati comparant sibi à Prælatiis commissiões & officia, non salutem animarum, sed pecuniam uerbiorem ex officiis querentes: Statuimus & mandamus, ne quis Prælatiis, cuiuscunque sit dignitatis, suam Iurisdictionem, & munera ulli commissario seu collectori, licet Ecclesiastico, plus offerenti, pro pecunia aut pro certo annuo censu, committat vel vendat, sub pœna excommunicationis, quam emens, seu pecuniam paciscens, ipso facto incurrat: vendens verò, præter pœnas canonicas, amittat etiam actionem, pecuniam pactam exigendi. Decernentes contractum huiusmodi illicitum, à iure dånatum, ac nullum esse & haberi debere.

*Quòd non liceat relinquere
peccata pro pecuniis
impunita.*

Magno populi Christiani scandalo, quidã ad quos pertinet uitorũ correctio, relinquunt peccata ob pecuniã & munera impunita, non pendentes pudendum esse crimen, crimina non coercere: nec quicquam esse, quòd atrocius Episcopos & Prælatos coram Deo accuset, quam huius rei neglectus. Idcirco deliberatione cum Concilio habita, Mandamus & sancimus, ne Episcopi, Archidiaconi, vel alij Iurisdictionem habentes, aut eorum Officiales, seu commissarij, uitorum correctiones dissimulent permittentes cuique pecuniæ munerũ, vel necessitudinis cuiuscunque gratia in eis hæreret: sed delicta præterita castiget, pœnitentiã salutari, pro delicti grauitate imposita: nec pœnitentiã loco pecuniam emungant, nisi ubi permittit iura aut Canones: seu ubi pro

*De pœnis
c. licet.*

De offic.

Ord. c. ir-

refragabi-

li paragra-

ph. Proui-

deant.

De sent.

excômu.

libr. 6. pa-

ragra. De

nique.

transgressione mandati, vel inhibitionis, certa multa (cuius habuerit transgressor cognitionem, & tamen contempserit) decreta sit. Verum multa ex permissione Iurium aut Canonum proueniens secundum illorum præscriptum conuertatur. Cæterum ubi eiusmodi castigationibus non proficitur, & tanta sit delicti grauitas, poterit etiam censuris & pœnis Canonicis castigari: Nimirum suspensionis ab officio, excommunicationis, & priuationis beneficiorum Ecclesiasticorum.

Vt numeri suo Collegiorum Præpositi satisfaciant.

Querela est Collegiorum, Præpositos quosdam, ad quos præstito iuramento pertineat iura & statuta ecclesiarum tueri atque defendere, nihil agere minus: sed percipere tantum amplos fructus, cæterum ecclesias quarum causa illos percipiunt, relinquere indefensas: immemores iurifurandi, & ei quod beneficii propter officium datur. Hinc discernimus & statuimus, ut si istiusmodi Præpositi a suis Collegiis, ad bonorum, Priuilegiorum, iurium & statutorum defensionem, expensis Capitulorum, necessitatis tempore, vel imminente discrimine, requisiti, muneri suo satisfacere neglexerint, & inde Collegium seu ecclesia illa damnum accipiat, pœnâ incidant, pro damni accepti magnitudine, & Præpositi negligentia ab Episcopo seu superioribus taxandam, & moderandam.

Quod non liceat Decanis à suis Collegiis abesse.

Videmus Decanis absentibus, vel officio suo segniter perfungentibus, leuissimorum quorumque Canonicorum & vicariorum insolentiam præualere fere aduersus meliores, pietatē & zelū bonorum haberi ludibrio, officia negligi, diuina neque ritè neque ab omnibus persolui, cantum præcipitari, vitæ & morum honestatem periclitari, disciplinam prorsus nullam esse: breuiter, licere prauis quibusque quicquid libeat. Præcipimus idcirco & mandamus, ut Decani apud suas ecclesias personaliter resideant, & officio suo per seipso strenue perfungantur, excessusque subditorum quoties opus erit castigent, sub pœna priuationis fructuum Decanatum, pro rata temporis, quos absque causa rationabili moniti non refecerint, fabricæ, aut pauperibus applicandorum, ubi alias non est pœna digna contra non residentes decreta, nisi fortè necessitatis causa cõtigerit eos ab-

esse: Quo casu, Capitulari alicui, qui suscepti officij ratione reddere possit, quemque inferiores reuerantur, vices suas committant, nisi talem absentis vicarium pecularia collegiorum statuta designent.

Quod Abbatissæ nobilium Virginum quas canonissas appellant debeant apud sua Collegia residere.

Idem statuimus de Abbatissis Collegiorum Nobilium virginum Canonissarum, quas tanto magis oportet collegiis suis adesse, & perpetuo residere, quanto virgines illæ maiori custodia sunt dignæ. Quibus præterea mandamus, ut diligenter obseruent, num omnes in Dormitorio communi nocte decumbant, & in habitu ipsas decente incedant, ac horas Canonicas ritè persoluant, cæteraque quæ Reformationis Cæsarianæ formula, & probata earum constitutiones exigunt diligenter obseruent, sub pœna suspensionis à perceptione fructuum, in fabricam Ecclesiæ applicandorum, donec pareant.

Illas verò Abbatissas, quæ duobus Collegiis contra Decreta sanctorum Patrum Præpositæ sunt, & duorum in se recipiunt Curam, quum vni regendo sufficiant, censendas discernimus iuxta Decretum De Restrīgenda pluralitate beneficiorum, inferius paulo subiectum: Atque ut canonissæ, secundum formulam aliquam ipsorum statui conuenientem possint in vitæ & morum honestate formari, conscribi quedam in eam rem iussimus, quæ visitatoribus nostris trademus exequenda: Communicabimus quoque ea Reuerendis Confratribus nostris Comprovincialibus, Episcopis quoque ipsi in suis Diocesis, secundum locorum & personarum rationem (quantum fieri potest) Reformationis vnitatem ac conformitatem introducant.

Vt Abbates à monasteriis suis non discedant.

Mandamus quoque & præcipimus, ut Abbates quorumlibet Monasteriorum, non nisi intra Monasterium septa, cum fratribus habitent, nec moram longam extra ea trahant,

De restrīgenda plurimorum beneficiorum curam animarum habentium coacervatione.

Cvpientes ex animo quātum in nobis est prohibere ac tollere odiosum illud & insatiabile (quod & Patrum canones detestantur) studiū coacervationi multa beneficia, cu-

ramanarum habentia, unde populus fidelis grauitur scandalizatur & optimorum quorumque animi à Clero alienantur, spoliantur ecclesiæ debiti ministerij, cessatio inducitur cultus diuini, fundatores quorum sacrosancta & inuolabilis debebat haberi suprema voluntas, spe & expectatione sua fraudantur: meliores, quibus beneficium aliquod Ecclesiæ certæ debetur, quique ministrare in eo, & cupiant & possint, non absque iniuria & offensione Dei excluduntur, & ad studia prophana impelluntur, ubi Ecclesiæ poterant esse ornamento, donec Casarea Maiestas prouisionem meliorem aduersus licentiã hanc à summo Pontifice impetret: id quod ab Ecclesiasticis Imperij Statibus rogatus, se recipit à sanctitate eius eniti atque efflagitare uelle. Statuimus, & communi maturaque deliberatione cum Concilio præhabita, quod iustissimum est, & ad Ecclesiæ adificationem pertinet, sancimus, ut beneficiatus quisque, si beneficia habet à Curis libera, aut vnum curatum, aliud simplex, satisfaciatur officio cuius gratia beneficium accipit, secundum Fundatorum intentionem, sacros canones, & Patrum decreta: & ab ecclesia ubi beneficium negligit, non participet. Etenim diuini iuris est: ut qui seruit altari, de altari uiuat: nec bono iure is qui non seruit altari, uiuit de altari: sicut stipendium non debetur nisi militanti. Si uero Curatum habet beneficium apud ecclesiam ubi beneficium habet, resideat, & officio satisfaciatur alioqui nihil percipitur: pertinebitque ad Episcopum, seu eos, quibus hoc iuris competit, ut de præbendæ seu beneficij fructibus, ad ecclesiæ illius utilitatem disponant: nisi beneficiatus ille Ecclesiæ Dei utilius aliquod seruitium interim impendat. Quod si quis iuxta. c. De multa. De præben. qualificatus iam impetrauit à sede Apostolica facultatem plura quã vnum beneficium retinendi, Mandamus, ut hanc Episcopo suo, aut eius Visitatoribus secundum dispositionem. c. Ordinarij. De offi. Ordina. in 6. præsentet atque exhibeat. Quæ si appareat sufficiens, curet Episcopus ut beneficia debitis obsequiis non fraudentur. Alioqui beneficiatus, vno, quod maluerit retento, reliqua libere resignet, aut dimittat uiris idoneis, personaliter residere uolentibus, absque præiudicio tamen præsentantium, eligentium, & collatorum conferendi. Si uero dispensatum sit cum indigno, summo illud Pontifici, curet Episcopus significare, ut digniori de beneficio illo

1. Cor. 9.

prouideatur, per eos quibus alias competit ius eligendi, conferendi, vel præsentandi.

De competentia iuxta Rectores ecclesiarum, siue perpetuis temporalibus assignanda.

Vbi Collegia vel monasteria, vel habentes dignitates, habent ecclesias parochiales incorporatas cum decimis iuribus & censibus, quas committere soleant pastoribus vel perpetuis vicariis, cum assignatione portionis fructuum regedas, si portio talis sit accisa, nec sufficiat, ut honestè ac decenter ex ea uiuatur, ne causa sit cur animæ negligantur, aut deseratur officium, vel ad curas sordidas pastor ille pro victu comparado adigatur, Mandamus & decernimus, ut iuxta portio secundum Reformationem ei de decimis Collegij vel Monasterij bonis assignetur, siue per episcopum loci, siue per eius visitatores. Similiter ubi temporales Rectores ad regendas ecclesias conducuntur, Decernimus, ut iis iustum & dignum stipendium detur pro locorum, & personarum conditione ab Episcopo moderandum, quod decemtem eis & honestum victum atque vestitum suppeditet.

De præben. c. ex stipendiis & c. expo. sui. Et c. in eod. titulo in sexto.

Ne cogantur ecclesiarum Rectores opera seruilis subire.

Omnino autem uetamus, ne vlla Collegia, Monasteria, vel habentes dignitates, locent ecclesiarum suarum regimen cum agris, vineis, syluis, pratis, & iuribus, rectori plus offerenti sub annua pensione: tales enim coloni uerius, quam pastores, seruilibus & sordidis negotiis se dedere, & maiorem temporalium, quam spiritualium bonorum sollicitudinem habere, dignamque animarum curam negligere solent. Possunt tamen colonis secularibus ecclesiarum prædia sub annuo censu locari, emolumenta que pro utilitate ecclesiarum commutari, vel vendi: quentiam non uetamus quin collegia & monasteria possint ecclesiæ rectori; bonorum ad ipsam ecclesiam pertinentium, administrationem plenam committere, pro moderato censu, quem de prædiis pendat: sic tamen, ut ei supersit honestus & sufficiens victus ac vestitus: nec ad supremum censum adigatur, ut solent licitantes à plus offerentibus, pro quo corradendo cogatur se sordidis & seruilibus operibus mancipare, ac rusticus fieri, ut uix aut ægre ei supersit,

vnde nuditatem suam vestiat, & vitam miserā sustentet: quales multos, magno Ecclesiastici ordinis dedecore, in pagis videmus sacerdotes.

De vicariorum seu capellanorum in Ecclesiis Collegiatis officiis.

AD postremū statuimus & ordinamus, ut ecclesiarū collegiatarum vicarii (quos aliqui vocāt Capellanos aut Chorifocios) nomini suo respondeāt, nec tempore diuinorum aliis psallentibus, ipsi extra chorum parenter desideāt, confabulētur, aut aliud quid agant in ecclesia, in populi scandalum. Sed canonicis in persoluendis horis canonicis & diuinis sint adiumento & onera specialia, ad quæ vel ex fundatione, vel antiqua consuetudine, aut ecclesiarum statutis, obligantur deuotē & diligenter persoluant, sub pœna suspensionis, non à distributionibus tantummodo quotidianis, verum etiam à vicariarum suarum fructibus, donec negligentiam iuxta Decani & Capituli iudicium emendent.

DE QUARTO MEDIO REFORMATIONI Ecclesiam per visitationem.

Non alias sanè melius, quam in visitatione deprehenduntur, corriguntur, & eradicantur errores & vitia quæ visitatoribus dormientibus seminantur, crescunt, & securum robur acquirunt. Sic in Euangelio dicitur: Cum dormirent homines, venit inimicus homo & superseminauit zizania, morum nimirum & doctrinæ corruptelam. Dormiunt prelati, qui non visitant: soli vigilant, & seruent custodias noctis super gregem suum qui mala quæ metuuntur visitatione præcidunt. Et quoniam semper oportet eos in sibi commissas oues habere oculos intentos, speculatores appellantur: Speculatorem, inquit propheta, dedi te domui Israël. Nec aliud est episcopus, etiam ex nomine quam speculator. Hinc etiam Apostolus: Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo posuit vos spiritus sanctus Episcopos. Et vniuerso, inquit gregi, quod visitationem requirit ut episcopus nemini desit. Quale exemplum dedit ipse de se Apostolus, non semper prædicans, sed visitans etiam suos, quos ad Christum conuerterat, ut explorare, vtrum serua-

rent doctrinas & traditiones apostolorum & seniorum. Sic habito Concilio Hierosolymitano in quo Apostoli & seniores statuerant, quo nam pacto lex vetus sepeliri deberet, ait ad Barnabam Paulus: Reuertentes visitemus fratres per vniuersas ciuitates, quomodo se habeant. Qualium visitationum frequens mentio est in Actis apostolorum Capite 20. commemorat episcopis Asiaticis labores suos, ac tandē contestatur eos in hæc verba: Quapropter contestor vos hodie na die, quod mundus sum à sanguine omnium: Non enim subterfugi, quo minus annuntiarem vobis omne concilium Dei. Quæ sanè contestatione pronuntiat reos sanguinis omnium pereuntium animarum, episcopos illos, qui oues suas non requirunt. Visitatione igitur opus est, cum archidiaconali, tum episcopali, atque archiepiscopali, & eorum, quibus hoc muneris incumbit ad extirpandos errores ac vitia, & mores bonos plantandos, eosque in vsu & vigore suo retinendos. Hactenus autem (quod negare non possumus) alto somno dormierunt episcopi, de archidiaconorum visitatione securi, qui speciem quandam visitationis retinuerunt, sed deformem, & prauorum officialium seu visitatorum quæstiuosam ac reprehensibilem. Nunquam profecto, quod nunc serò querimus, tot hæreses & sectæ moralesque corrupti: eo usque inualuissent, nec iaceret adeo disciplina ecclesiastica neglecta, si rectè visitatum ab episcopis & archidiaconis, & iis quibus hoc muneris incumbit, fuisset. Quapropter archidiaconis quidem totius Concilij autoritate mandamus & precipimus, ut abusu correcto, visitationem instituant ad formam Reformationis, nec quicquam sinant vitiis, pecuniæ vel munerum causa, hæere, iuxta superiores nostras constitutiones sub pœna quam Episcopi vel superiores dignam iudicauerint. Episcopos autem requirimus, ut frequentius per hoc triennium visitent suas Dioceses, cum ad extinguendas hæreses & schismatum reliquias, tum verò ut archidiaconales & inferiores visitatores obseruet, atque in ordinem redigat. Nam nisi hoc fiat verendum est inferiores visitatores suam moram retenturos.

De notario in visitatione adhibendo.

STatuimus ad hæc, ut visitatoribus adhibeatur Notarius qui sit sacerdos, aut saltem clericus non coniugatus.

De visitatione exemptorum & non exemptorum.

CAutum est in reformationis formula, vt à visitatione Episcopali nulla ecclesia esset libera seu exempta, propterea, vt opinamur, quod exempti multi ab institutis suis late deflexerunt, & populum grauiter irreligiosa vitæ cõuersatione & moribus & corruptis scandalizent: induceretur autem ecclesiæ turpis facies, plurimâque in populo scandala nascerentur, si visitatis ac reformatis non exemptis, exempti quos oportebat esse potius reformatos, hercant perpetuo in eodem luto. Verùm quum in hoc negotio deesset episcopis summi Põtificis authoritas, Cæsarea Maiestas recepit se velle cum summo Pontifice agere, vt operi huic tam sancto sanctitas eius se accommodaret. Quod ipsum vtrum iam factum sit, necne, nondum ad nos peruenit. Idcirco statuimus interea, donec de hoc reddamus certiores, vt episcopus quisque visitet omnes sibi subiectos, non exemptos, licet sint per archidiaconos aut alios prælatos visitati: Exemptis verò, ne quid in se patiantur episcopi desiderari eorum quæ Cæsarea Maiestas scrio requirit, suum visitandi studium atque operâ offerant, hoc periculo præsertim tempore: Et nihilominus præfenti Concilio statuente, requirimus, & à reuerendis Coepiscopis nostris suffraganeis in eorum Diœcesibus requirendos censemus, omnes exemptorum prælatos & visitatores, vt munus suum strenuè exequantur, reformentque subditos suos, iuxta Reformationis Cæsareanæ (quam sibi comparare quisque teneatur) formulam, & Cæsareæ Maiestatis mentem. Quia in re si fuerint negligentes, & non cum effectu reformationem exequantur, tum episcoporum erit, vt negligentiâ hanc, aut summo Pontifici, aut Cæsareæ Maie. significant, quo prospiciatur eis de remedio oportuno.

De visitatione hospitalium etiam exemptorum.

CVm Reipublicæ, sed præcipue episcoporum interfit, vt visitentur ac restituantur hospitalia, quippe quod episcopi sint, & esse debeant, patres pauperû, & infirmorû nec ferendum eis sit, vt eleemosynæ debitæ eis subtrahatur, Statuimus hospitalia omnia esse diligenter & magna cura visitanda, impetrandûq; ordinarij à summo Pontifice, Cæsareæ Maiestatis intercessione, priuilegiû visitandi & reformandi etiam exemptorum hospitalia, saluo tamen in aliis exemptionis iure.

De authoritate qua oportet visitatores episcopales præditos esse.

ERit quoq; visitatoribus episcopalibus opus flagello Euãgelico, & ecclesiastica coercendi potestate, vt vendentes & ementes, scorta, nequitas, imposturas, omnemq; turpitudinem ex Ecclesia ericere valeant. Proinde decernimus, vt Episcopi & prælati, mittentes aliquò, vbi ipsi fuerint negotiis aliis occupati, suos visitatores, instruant eos etiam authoritate ac potestate sufficienti, rebelles ac criminosos per censuras ecclesiasticas coercendi, & vitia vt magna vel parua fuerint castigandi.

De formulis inquirendi in visitationibus.

QVanquam nulla certa inquirendi regula, ob rerû omnium instabilitatem, & diuersos casus, qui subinde accidunt visitatoribus, potest præscribi, expedit tamen, extraxer formulas, ad quas pro diuersa locorum, ordinû, & ecclesiarû conditione, aliter atque aliter inquisitione suam illi instituant, & quibus submonitorij loco vti possint. Quæ si non inueniantur editæ, quo visitatores hoc onere leuemus, dabimus piis & eruditis aliquot viris negotiorum, tales formulas, etiam suffraganeis nostris Episcopis cõmunicandas, colligendi ac scribendi.

De sumptuum & procuratorum in visitatione exigendavum moderatione.

Semper mansit extra controuersiam eos qui visitantur, debere suis visitatoribus sumptus omnes, dicente Apostolo, Quis plantat vineam, & de fructibus eius non edit? Quis pascit gregem, & de lacte eius non manducat? Si nos spiritualia vobis seminauimus, magnum est, si carnalia vestra metamus: Sed quoniam frigelcente charitate, populus non vt olim benigne & liberaliter succurrit Ecclesiæ sum necesseitatibus, & grauibus insuper exactionibus Ecclesiæ per hanc tempestatem atteruntur, ne visitatio superueniens, fiat onus importabile, & offensionem demus, vt Apostolus loquitur, Euangelio, Requiritur reuerendos Comprovinciales Episcopos, nostros, Suffraganeos, vt quando non per se, sed per Commissarios visitabunt, non sinant visitandos supremis cõuentionibus ac procuratorum iuribus grauari, neque enim debent filij thesaurizare parentibus,

sed parentes filiis: Præcipimusque & mandamus vniuersis & singulis nobis inferioribus visitatoribus, ne superfluum famulitium in comitatibus assumant, & victualium sumptu mediocri, pro sua decencia, sint contenti. De parochis vero, ubi tenues sunt redditus, & paucus est populus, ordinamus, ut visitandi vocentur ad vicinum aliquem illius Decanatus, seu regiunculæ locum, & moderatum tantummodo subsidium conferant in sumptus communes. Cæterum si pauperis cuiuspiam parochiæ necessitas requirat visitationem personalem, cum hac visitores agant benigne, & ad exemplum Apostoli Pauli, qui malebat manuum victum tibi & suis quærere, quam quemquam grauari. Ecclesiæ pauperi de suo quod à locupletiori ecclesia habent, seruiant.

DE SYNODORVM CELEBRATIONE medio Quinto, Ad reformationem exequendam necessario.

Magno status ecclesiastici, imò Reip. Christianæ detrimento sero querimus. Synodos vel intermissas, vel non rectè hactenus fuisse celebratas. Quarum necessitas hinc intelligitur, quod ubi deficit visitatio, ubi officiorum non est cura, ubi examen & studia bona iacere neglecta, solè restant Synodi, seu Concilia in nomine Christi congregata, idonea non tantum ad bonorum morum plarationem, & extirpationem malorum, verè etiam ad mediorum seu viarum, quibus ad istas pertingimus, restitutionem cum primis valentia. Si quidem in Synodis redintegratur veritas, studetur corpori in sua integritate conseruando, ubi ea quæ in visitatione non dabatur exequi, executionem studiis communibus assequuntur, ubi de capite & membris, de fide & pietate, de religione & cultu diuino, de moribus, de disciplina, de obedientia, de iudiciis & rebus omnibus, ad bene Christianeque viuendum commodis vel necessariis, tractatur atque statuitur, ut verissime in Reformationis formula dicitur: Salus Ecclesiæ, terror hostium eius, & fidei catholice stabilimentum sunt synodi, quas etiam rectissime corporis Ecclesiæ nervos dixerimus: Neglectis enim synodis, non aliter ecclesiasticus

ecclesiasticus ordo diffluit, quàm si corpus humanum nervis soluatur. Idcirco statuimus, ut synodus diocesana quotannis bis, pro veteri quidè more, sed iuxta Reformationis formulam religiosius meliori cum fructu celebretur. Suffecerit tamè in diocesi Leodiensi, propter eius latitudinem & multitudinem Prælatorum, semel quotannis rectè & studio seruè celebrare. Synodum verò prouincialè volumus iuxta Basiliensium Concilij decretum, singulo quoque triennio cogi debere.

De sumptibus, quos in synodis faciunt Decani Collegiorum & Pastorum.

Decani Collegiorum accedentes Synodum, pro suis Collegiis in legionis officio & dignitate sua conseruandis, & Decani rurales pro suæ regiunculæ Parochis, Deo vti que militant. Nemo verò, ut Apostolus ait, militat vnquam stipendiis suis. Propterea decernimus & statuimus, ut pro numero dierum, quibus conciliū durat, conferant Decanis suis Collegia & Parochi subsidia, in sumptus, quos necessario facere debent, absque omni tergiversatione. Quæ in re tam iusta, si qui rationis & equitatis oblitus, reddiderint se difficile, visitatorum nostrorum erit, hos tales non modo compellere ad id, quod iure diuino debent persoluendum, verum etiam penas ab eis pro iniquitatis modo exigere.

De nouis constitutionibus in Synodis edendis.

Statuimus quoque, ut in Synodis communibus consiliis decernatur, de tollendis abusibus & moribus corruptis, quos corrigere Synodi iudicium referri, disciplina ecclesiastica castigandis. Et si opus sit, canones veteres renouentur, aut noui in nouis casibus, iuxta sacræ scripturæ, Patrum sanctiones, & rectè rationis iudiciū cõdantur: id quod modo nos quoque ex his quæ ad Synodum relata sunt, facere decreuimus.

DE MEDIO SEXTO AD Reformationis executionem necessario.

Extum medium ad exequendam Reformationem efficax est Iurisdictio ecclesiastica, qua tanquam supremo refugio compelluntur, qui sponte non ducuntur ad vitæ emendationem. Hanc Christus Ecclesiæ in Petro pro Ecclesia consenti ipsum

esse filium Dei, promisit, quando dixit: Tibi dabo claves regni cœlorum, Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cœlis. Quam promissionem non ad vnum Petrum pertinere, sed in omnes Apostolos transmissam, alio loco insinuat, vbi dicit: Amen dico vobis, quodcunque ligaueritis super terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcunque solueritis super terram, erit solutum & in cœlis. Ecclesiæ igitur sunt claves istæ ligandi atque soluendi datæ, quas non ab hominibus, sed à Christo accepit: vt absque diuinæ authoritatis contemptu contemni non possint. Quapropter Christus præcipit, vt eum qui Ecclesiam ius dicentem non audierit pro Ethnico habeamus & Publicano. Tanta est ecclesiasticæ iurisdictionis vis & potestas. Hac coercetur obstinati in sceleribus, pernicaces, rebelles, flagitiosi, & contumaces. Hac vsus est beatus Apostolus Paulus, quando Corinthum, noueræ suæ stupratorem, tradidit Satanæ: Ego, inquit, absens corpore, præsens autem spiritu, iam iudicavi vt præsens: Eum qui sic operatus est in nomine domini nostri Iesu Christi congregatis vobis & meo spiritu, cum virtute domini Iesu, tradere huiusmodi hominem Satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in die domini nostri Iesu Christi. Hac item vsus est aduersus Hymeneum & Alexandrum, qui operum conscientiam quæ fidei rectæ congrueret repellentes circa fidem naufragauerunt, quos tradidit Satanæ, vt discerent non blasphemare. Et increpat beatus Apostolus Corinthios, apud iudices infideles & Ethnicos iudicio contententes: An nescitis, inquit, quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt: & si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis qui de minimis iudicetis? Nescitis quoniam angelos iudicabimus, quanto magis secularia? Et per ironiam subdit: Secularia igitur iudicia si habueritis contemptibiles scilicet qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad iudicandum, Ad vrecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudicare inter fratrem suum, sed frater cum fratre iudicio contendit, & hoc apud infideles? Quibus permoti rationibus, decreuimus cum præsentī Synodo, iudicia ecclesiastica in primis reformanda esse. Et quidem in hanc rem antecessores nostri sancti Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopi, Theodoricus & Ropertus quædam statuere, post

quos antecessor noster Hermanus, anno vigesimo nono, copiosiore nostræ Curie Reformationem edidit, quæ & in Prouinciali Concilio, anno trigesimo sexto, communi omnium consensu publicata atque recepta est. Verum cum prohibente hominum malitia, non sit Reformatio illa per hanc tempestatem sortita per omnia executionem, Decreuimus hanc primum in Diocesi nostra diligenter exequi, & omnes Curie nostræ Officiarios iureiurando astringere ad eius obseruantiam. Requiritur quoque & monemus reuendos confratres nostros Suffraganeos Episcopos, vt ipsi secundum hoc exemplar, prout melius videbitur congruere salutī & tranquillitati subditorum, suas quoque Curias reformet, & executionem reformatæ iurisdictionis, episcopali sua authoritate inferioribus omnibus ad eundem modum, hoc est per iusturandum imponant.

De impediētibus executionem mandatorum & sententiarum iudicium Ecclesiasticorum.

Ecclēsticus iudex officio suo nequit perfungi, vbi Magistratus & seculares homines, contumacibus, flagitiosis, & rebellibus patrocinium ferunt aduersus ecclesiastica iudicia, vel ea impediunt. Idcirco mādāmus omnibus Magistratibus, Præfectis, Iudicibus secularibus, & quibuscunque Ecclesiæ filiis, ne quis ad iudicium ecclesiasticum vocatis, aduersus Dei ordinationem, vnde est ista potestas, & sacros canones patrocinetur, aut quouis modo impediatur mandatorū & sententiarum Ecclesiasticorum iudicium executionem, sub pœna excommunicationis, qua nisi admoniti resipiscant, sint plectendi. Piissimum quoque imperatorem nostrū, & Principes seculares, quorum ditiones in prouinciam nostram excurrunt, vel intra eius ambitum continentur, duximus totius Concilij nomine, tanquam iustitiæ patrocinatores inuocandos, vt ditionum illarum Satrapis, Præfectis, Iudicibus, Magistratibus, suisque vicariis mandare ac præcipere velint, ne ecclesiastico iudici, brachium seculare petenti illud denegent, aut cuiuscunque exceptionis per reos propositæ occasione differant, etiam si nullitatem exceptio cōcernat, quem admodum iure communi cautum est.

*Ne iudices seculares de matrimonialibus & aliis
spiritualibus causis iudicent.*

Quum matrimonij Sacramentum, vt Sacramenta reliqua, in thesauris Ecclesie numeretur, nec sit civilis quidam Contractus, vt olim putarunt Ethnicis, ad solius Ecclesie iudicium, praesertim vbi quaestio iuris versatur, eius discussio pertinet. Idcirco statuimus cum praesenti Concilio, & sub excommunicationis poena prohibemus ne Magistratus aut iudices seculares, in matrimonialibus aut aliis spiritualibus quibuscumque causis, ad cognitionem solius ecclesiastici iudicis spectantibus, inter suos subditos aut alienos iudicent, nec dispensandi aut transigendi potestatem in matrimonio ac gradibus prohibitis sibi usurpent. Sed eiusmodi causas omnes ad iudicis ecclesiastici cognitionem & definitionem remittant.

CENSURAE ET DECRE- ta lata pro abusu & vitio- rum ad Synodi iudicium perlatorum, emendatione.

*Ne quis recipiat aut foueat monachos & sanctimoniales,
sui instituti desertores ac fugitiuos apostatas,
sub excommunicationis poena.*

Nulla re magis per hanc tempestatem foedata est Ecclesie Christi facies, quam profugorum Monachorum & sanctimonialium perfidia atque flagitii, quorum vt erat vitae institutum arctum prius & sanctum, ita eo abiecto, absque omni freno ad quaeuis flagitiorum genera proluti sunt: his enim autoribus natae sunt haereses, sacrilegia, incestuosa conubia, & factorum omnium prophanatio. Nec ab aliis magis quam iis, quos isti seduxerunt, haec mala defensa atque promota. Ideo magna seueritate opus est, vt flagitiosissimum hoc genus hominum reprimatur, atque ab Ecclesia fidelium, videlicet ne plures eorum contagione inficiantur.

tur, pereant, submoueatur. Proinde quod nuper in dicecesana Synodo nostra decreueramus, nunc renouamus, & eius inuixi authoritati, qui dixit: Quicquid ligaueritis super terram, erit ligatum & in caelis. Sancimus vnamini totius Concilij consensu, iudicio ac sententia, ac praecipimus, ne quis cuiuscunque status vel conditionis fuerit, posthac Monachos vel Monachas fugitiuos, & extra superiorum suorum obedientiam vagantes, quos nouerit veridica aliorum relatione, aut superiorum testimonio, vel alio quouis modo esse tales, recipere fouere, aut ad Sacramenta vel ecclesiastica ministeria admittere aut sub excommunicationis, quam ipso facto incurrant, poena, qua & sacri Canones feriunt eos, qui huiusmodi fugitiuos apostatis atque excommunicationis communicant.

*De Monachis sanctimonialibus, & Sacerdotibus
coniugatis.*

Perlatum ad Concilium est, apostatas illos varias vitae genere sectari: quosdam enim seculare institutum in omnibus assumpsisse, & pudicitiam, quam Deo consecrauerant, constituta, Monachos sanctimonialibus, duplicato incestu, sub coniugij praetextu adharere. Quo vitio & sacerdotes, ac maiorum ordinum quidam Clerici contra sacros canones se committunt. Quosdam vero viduis & foeminae secularibus se copulasse. In quo gradu & sanctimoniales quaedam Deo sub velamine dicant, se viris coniugij nomine prostituerunt: quas nuptias omnes, quia prioris fidei irritam fecerunt, Deo abominabiles atque execrabiles, vti nuper in synodo nostra dicecesana declarauimus, ita nunc quoque totius Concilij approbatione ac iudicio declaramus & pronunciamus illicitas, prophanas, sacrilegas, atque incestuosas esse, & nusquam tolerandas, & anathemati eos omnes, qui ita contraxerunt, esse innoxios: prolesque inde susceptas, illegitimas esse, nec aliter quam spurios & nothos habendas, ac proinde haereditario nomine parentibus suis neque in mobilibus, neque in immobilibus succedere posse aut debere.

*De concubinariis monachis vel
sacerdotibus.*

In tertio genere versantur Monachi apostate, qui ministeris ecclesiasticis funguntur, & scortis seu concubinis adhaerent. Quorum quidam religionis suae habitum penitus abiecerunt, quidam non integrum, sed partem eius ob metum

retinuerunt. De quibus statuimus, vt feueriori ordinis disciplina pro tanti scandali expurgatione submittantur, & carnis suæ petulantiam penitentia afflictione mortificent. De sacerdotibus verò, & clericis beneficiatis, quibus concubing vel fœminæ, de incontinentia suspectæ, seu cum quibus ipsi ante hac de fornicatione diffamati fuerunt manifestè cohabitant, vt nuper in Synodo diœcesana, ita nunc quoque totius Concilij consensu & approbatione decernimus & pronunciamus, eos qui tales fœminas apud se detinent, sententiam suspensionis ab officio & beneficio incurrisse: Mandamusq; & præcipimus, vt iuxta nouissimam declarationem, eas tam procul, è vicinia submoueant, vt commerciis non detur facilis occasio, & suspitiones omnes vitentur: ipsas verò fœminas, si post hac in domibus vel vicinia permanserint, censemus excommunicationis censura plectendas: Volumus quoque & iubemus, vt Ecclesiarum prælati sententiam memoratam contra concubinarios notorios, & de concubinato suspectos diligenter exequantur: alioqui nostrarum partium erit eorū negligentia supplere, & pœnas dignas pro ea exigere. Quod si qui libidinis furis correpti, instar equi & muli, quibus non est intellectus, suspensionis pœna non emendantur, aut his nostris mandatis factò contrario docuerit se non velle parere: contra hos tales ad vltiorem beneficiorum priuationem, aliasque duriores pœnas decreuimus & sensuimus esse procedendum.

De Monachis qui extra obedientiam degentes diuina tractant, & populo Sacramenta administrant.

IN genere quarto versantur Monachi profugi, qui extra obedientia iugum & ordinis sui obseruantiam, alij in habitu, alij habitu cum Religione reiecto degentes, regimini se intromittunt, Ecclesiarum Sacramenta, conficiunt & populo administrant, cum sint ipsi excommunicati, & Sacramentorum omnium expertes: Confessiones audiunt, cum absoluendi non habeant potestatem, multis modis & populo imponentes, & seipsos censuris grauioribus illaqueantes: Nonnunquam etiam dogmata falsa dissemi-

nantes, quos cum animaduertimus esse propria quædam instrumenta, quibus ecclesiastica disciplina subuertatur, & pietati, obtenta specie tam sibi quàm populo perniciem adferre: Mandamus & præcipimus, sub anathematis vinculo, ne quis talis Ecclesiarum Regimini aut sacramentorum administrationi admoueatur.

De sanctimonialibus religionis suæ habitum subinde mutantibus.

HIs finitimæ sunt Sanctimonialibus quædam Religionem bene & sanctæ institutæ professæ, quas accepimus Religionis suæ habitum subinde deponere, & vestes seculares Religionis tædio sibi aptare, non absque graui fidelium scandalo, & Status sui ignominia: Quippe quod sicut mulier impudica cum veste pudorem ita Sanctimonialis, Religionem cum veste. Quam indignitatem prohibere volentes præcipimus ne qua religiosa virgo, sub excommunicationis pœna habitum alium, quàm suæ religioni conuenientem sibi induat, aut alia videri velit sponso Deo cõsecrata, quam ea quæ se esse profiteatur.

De requirendis omnis generis Apostatis, vt resipiscant, & vt ad instituta sua reuertantur.

IAm licet Apostatarum, & eorum qui missa ad aratrum manu retrospecterunt ad seculum, & se ineptos reddiderunt regno Dei, alius alio grauius impegit: & quidam humanitate propter errorem cõmunem, & eorum qui cum prohibere hunc cursum potuissent, officium neglexerunt conuerti. Alij seuera ultione, ob malevolentiam & impietatem digni videantur: in hoc tamẽ sunt omnes pares, quod Religionis suæ vota illa solènia, quibus se Deo p̄ cæteris mortalibus nũcuparunt, timore Dei & æterna animæ salute postpositis, p̄fide soluerunt. Quæ p̄fecto magna est impietas. Eniuerò Propheta Baruch, Deos Gentium falsos, à Deo vero veluti signo p̄prio discernit: Quod falsi illi, votū quo se quis obligauerit,

nec tamen reddiderit, non requirant: Deus autem verus requirit. Vnde perspicuum est securos illos votifragos, apostatas, qui sibi persuadent Deum vota non requirere, habere sibi persuasum Deū esse falsum: quales sunt dii Gentium, quod vel cogitasse horrendum idololatricæ scelus est. Petrus quoque in Actis Apostolorum testatur eos, qui communē vitæ societate, qualis olim inter Apostolos erat, & nunc apud religiosos conseruari debet, semel receptam deserunt, tentare Spiritum sanctum, & mentiri non hominibus, sed Deo. Idcirco duximus eos omnes salutis de qua periclitantur grauius admonendos, & vno nomine requirendos, quibus & præsentis Synodi autoritate inuocato Christi nomine, quem sceleratis suis factis abnegarunt, Mandamus & præcipimus, vt relictis falsis coniugibus & Concubinis, si quibus adhaerent, postpositis que negotiis, quibus se implicuerunt, habitum Religionis suæ resumant, & ad suum quique Monasterium reuertantur, vbi pœnitentiam salutarem ad diuinam vltionem auertendam, veniamque errorum impetrandam humiliter agant.

De abiuranda hæresi & communionē schismatica vitanda.

Similiter requirimus, & paterno affectu monemus monachos & sanctimonialia apostatas, sacerdotes, sui ordinis & disciplinæ desertores, clericos & laicos, eosque omnes qui cōmunionē schismatica, aut prauorū dogmatū cōtagione per hanc tēpestatē se ab vnitatē ecclesiæ Catholicæ, extra quā non est salus, separarūt, vt hæresi schismatēque omni abiurato absolutiōe & recōciliationē à sede Apostolica, vel eis quibus hoc muneris delegatū est, petar, studeatque deinceps in vnitatē cōmunionis & fidei cū Ecclesiā sancta catholica permanere. Propter eos verò Prouinciæ nostræ incolæ, qui sibi arbitratū vtriusque speciei cōmunionē à Cæs. M. permissā, operæ precii duximus de hoc iterū ferre nostrū iudiciū. Proinde Cæs. M. Declaratione maturo iudicio lecta atque expensa, quæ nuper in synodo nostra fecim⁹, nūc totius Cōcilij sententiā declaramus oibus p̄uinciæ nostræ fidelibus, nihil tale in religiofis. catholicissimisque Imperatoris, Declaratione, qua suā mētē exposuit, inueniri, quin potius contrariū: siquidē expressis & disertis verbis à catholicis Imperij Statibus, & eorū subditis serio valde exigit, ne quid in sacramentorū administratione

præter Ecclesiæ catholicæ cōsuetudinē immutēt, aut immutari in suis ditionibus vllō pacto permittāt. Cui Cæs. M. planè catholicæ & Christianæ ordinationi decreuimus. Nos tanquam Archiepiscopus & Princeps Elector per dei gratiam Catholicus, cum Reuerendis cōfratribus nostris cōprouincialibus Episcopis & principibus, eadem gratia diuina concedente similiter catholicis, fideliter & obedienter per oīa obtēperare: Id quod & alioqui pro nostra erga sanctam Ecclesiam deuotione, studio pacis & vnitatis, quæ diuino illo sacramento significatur, conseruanda, eramus facturi. Præcipimus idcirco, & autoritate præsentis synodi in nomine domini nostri Iesu Christi cōuocata, mādamus omnibus Prouinciæ nostræ incolis, qui Christiano nomine cēsentur, vt corporis & sanguinis Christi veritatem sub vna sacramenti specie percipisse cōtenti, vinculum pacis cum gratiarum actione seruent.

Vt sacerdotes ab hæreticis reuertentes, non statim inno-
lent ministris Ecclesiarum.

Cauent autem sacerdotes siue Religiosi siue seculares ab hæreticis vel schismaticis ad Ecclesiā reuertentes, se ministris diuinis statim ingerere, & satisferre, aut Sacramenta populo administrare, etiā si maximè id nō more hæreticorum, aut schismaticorum, sed secundum Ecclesiæ Catholicæ ritū facere velint, priusquam sint absoluti, Ecclesiæ recōciliati, & officiis ac ministris suis, irregularitate sublata, restituti: ne dānationē grauiorē incurrāt p̄pter irregularitatis impedimētū, quo tenētur per sacros Canones illaqueati.

Veniæ spe proposita errantes omnes ad Ecclesiam catholicam reuocandos.

NE verò pœnarum fœueritate proposita, reuerti ad Ecclesiam ab hæresi cupientes, auertamus & retropellamus, & nō potius etiā duros & obstinatos veniē blandimētis emolliamus, atque ad pudorē & resipiscentiā inuitemus: In omnibus cuiuscunque sit status, gradus aut cōditionis, ad mentem cum filio prodigo redeuntibus, resipiscētib, atque ad Ecclesiam, patris sui domum, vnde aufugerant, ab hæresum & schismatum lenociniis cupiētibus reuerti Ecclesiæ valuas, quantum in nobis est, aperimus, & facilem ignoscēntiam pollicemur: Requiremusque reuerend. confratres nostros suffraganeos Episcopos, vt animo voluētēs, boni pastoris officium esse, non imperare cum austeritate & poten-

tia, sed infirmas oves cōsolidare, ægrotas sanare, contractas alligare, perditas per deserta querere, atq; in humeris reportare: Patris itē boni officiū esse prodigo filio à longe reuertēti veniā propositione occurrere: student etiam ipsi errantes ad resipiscentiā, & Ecclesiā reuocare. Omnibus verò Prælati, Abbatibus, Prioribus, Guardianis, & Monasteriorū vtriusque sexus superioribus mandamus vt pœnitētia ductos suos subditos, & vltro reuertētes veniāq; petētes, & emendationē pollicentes, paternē recipiant ad pœnitentiam tolerabilem: quam emēdatione eorū perspecta, sensim minuant, vt sanāt, non interimāt suas oves. Quod si fortē casus sit, vt in monasteriū & locum propriū absq; scandalo recipi pœnitentes nequeāt, curēt eos in alio eiusdē ordinis monasterio, secundum Iuris canonici dispositionē recipi: Nec eos tantum qui intra Diœceseos nostræ pomeria cōtinētur, cogi volumus, vt huic muneris suo satisfaciāt, sed omnes vbique locorū per totam Prouinciam. Proinde requirimus & monemus Reuerendos cōfratres nostros suffraganeos comprouinciales Episcopos, vt ad eundem modum, & ipsi suarum Diœcesium Prælatos requirant & cogant, resipiscentes, ac vltro redeūtes, benigne admodum prædictum recipere.

*De rescriptariis & in errore persistentibus
vni cogendis.*

Quod si qui apostatæ & ordinis sui desertores, fascino diabolico & vitiorum amore excæcati atque illaqueati, non patiantur se inuitari ad vitæ emendationē, aut ad Ecclesiæ finem benigne adduci, eos decernimus, post ipsam benevolentiam nostram paternam vi cogēdos, per Dei ministros illos qui gladium tenent ad vindictam malorum, & laudem bonorum vt intrare vel inuiti compellantur, qui sponte reuerti nolebant. Idcirco Consilij totius nomine per autoritatem Domini nostri Iesu Christi, qui nos vocauit, & cuius causam agimus, requirim⁹ Christianos Principes, Magistratus seculares, & quotquot potestatem coercendi malos habent omnes, vt suo ministerio ad laudem Dei, & Ecclesiæ, cuius sunt filij, salutē persurgentes, obstinatos apostatas, monachos & sanctimoniales in lauis sordibus, & rebellionē hæretes, seductores quoque fidelis populi, eis indicatos, potenti manu capiant, tradantq; suis superioribus aut monasteriis, pœnitentiæ seueriori, salutari tamen, submittendos.

De Apostatis qui sub prætextu dispensationum apostolicarum, vota religionisque suæ instituta deseruerunt.

Apostatæ quidam extra Monasteria sua degūt, superioribus rebelles, & ad rebellionem alios sollicitantes: tāto nocentiores in Ecclesia quāto hostis domesticus exterioro perniciosior est: qui nequitiam suam velāt dispensationū apostolicarum prætextu, quas plerumque vel in Curia, vel à Pœnitentiariis summi Pontificis aut Legatis & Nūciis Apostolicis, surreptitiē, vel allegatione causarum falsarum impetrant. Et si causæ Iuri innixę Bullis obtentis interferantur, tales tamen petunt sibi dari, atque impetrant earum examinatores & iudices, summo Pōtifici, Legatis, Nunciis, & dispensatoribus ignotos, qui neque causas allegatas examinent, nec partibus legitime vocatis de earū veritate inquirent: sed simpliciter eorum libidini patrocinentur: aut si dantur iudices incorrupti & probitatis amantes, iis Bullas suas non exhibēt cognoscendas: & nihilominus secum dispensatum esse iactant, vt utūque dispensationibus obtentis, haud aliter quā si causas illas legitime verificassent, vade non infrequenter plus malorum & scandalorum, quā à notoriis apostatis accipitur: nostrum verò non est sustinere in Ecclesia tantā imposturam, tamque licētiosam votorum violationem. Proinde statuiamus & ordinamus, vt qui dispensationes tales obtulerunt, in habitu & obedientia suæ religionis, quam professi sunt, coram nobis aut reuerendis Comprouincialibus nostris Coepiscopis, compareāt, atque ita dispensationes suas exhibeant examinandas, & vocatis eorum superioribus, ac quorum intererit discutēdas: aut si iam habitum temere & absque præuia bullarum examinatione deposuerunt, eum reassumant, & eousq; in monasterio, ac sub obedientia se cōtineant, donec dispensationibus nobis ad examinandū oblati, inueniantur, non etiam summum Pontificē & eius legatos, vel alios dispensatores fefelisse, aut sinistrē aliquid impestrasse. Quod si dispensationibus obtentis, aliter atque iā statutum est voluerint vtī, eos pro notoriis apostatis habēdos, vitandos, à Magistratu capiendos, & superioribus cum rebus omnibus quas habent, expensis tamen Monasteriorum tradendos, ad eundem omnino modum, quo de apostatis iam decretum & statutum est, totius, Concilij sententia decernimus & approbamus.

*Ut qui habent administrationem bonorum Ecclesiasticorum
vel officia, reddant rationem.*

Accipim⁹ in quibusdā Collegiis Thesaurarios fabricæ præfectos, & alios rerum administratores, vel officia spiritualia habentes, raro aut nunquā dare administrationū suorū rationē, nō sine suspitione infidelitatis, cui p̄ magna datur occasio, vnde res ecclesiarū diffluunt, & quæ à maioribus ad ornatum ecclesiarū magnis studiis cōgesta sunt, negligentia & fraude posteritatis turpiter dilabuntur. Idcirco statuimus & ordinamus, vt Collegiorum & Monasteriorum officiarij, quibus status administrandorum & dispensandorum bonorum ecclesiasticorum committitur, iureiurandorum promittāt, se velle ea fideliter conseruare, tractare & ministrare, ac quorūcūque petuntur dare rationem, & ea quæ rationes consēctari debent. Diem certum computandi Decanus & Capitulum eis præfigant, sub pœna suspensionis ab officio, & emolumentorū perceptione. Ad hæc ordinamus, ne facillē vbi sunt idoneæ personæ, vni plura quàm vnum officia committantur, nisi sint natura connexa, aut personæ pauca, vt valeat vnius industria tanta, vt pluribus sufficere possit. Statuimus quoque, vt iuxta Constitutionem felicis memoriæ Vuigboldi Archiepiscopi, antecessoris nostri, laici prouisores parochialium Ecclesiarum, qui pro conseruatione ædificiorum, luminarium, & comparatione ornamentorum, instituantur, nihil ordinent vel disponant, absque cōsilio sui plebani, cui bis in anno teneantur reddere rationē, vt si quid inordinate egerint, pro vtilitate Ecclesiarum, prout secundum Deum & conscientias suas videbitur expedire, corrigatur, atque reformetur.

Ut campanarij seu custodes religiosè officia sua exequantur.

Delarum quoque ad synodū est, campanarios, seu custodes quosdā, quos alij matricularios vocant, tam parochialium, quam collegiatarum ecclesiarum qui pallas, mappas, vestes sacras sordide & irreuerēter seruant, peragūtque ministeria sua p̄lixis barbis horridi, ac nulla religionis veste à plebeis discreti: Statuimus igitur ne liceat cāpanariis seu matriculariis nutrire barbam, aut in veste laica in ecclesiis circumcurrere, sed ministeria sua in superpelliceis exhibeant, linteaque Ecclesiæ & Sacrarij, vt mūda sint, diligenter afferuent. De eorum verò lotionē, quæ pertinet ad vsum

sacrorum, illos admoneant sedulo, quibus hæc cura incumbit qui talium ablutionē fieri procurēt per eos, quibus hoc per canones licet: sub pœna suspensionis ab officio & emolumentis, donec pareant.

*De benedictione fontis & paruulis tempore
paschali baptizandis.*

Inoleuit grauis abusus in Collegiis quibusdam, qui tēpore paschalis officij aquā omnib⁹ baptismi cēremonia benedicunt, quā postea affundunt: Statuimus propterea, vt nullū fontē seu aquā, Collegia posthac consecrent, cuius nullus est vsus, sed caremonia & benedictionibus vtātur, apud illum fontem Parochiæ suæ, quæ intra Collegij septa, aut in proxima vicinia habent. Et vt orationes & caremonia solēnes, quæ tempore paschali, & Pentecostes, baptismi adhibentur, habeant res eis respōdentes: Statuimus vt pastores & cōcionatores adhortentur populum, vt paruulos natos instante festo Paschæ, seruent baptizandos in vigiliam Paschæ, & natos festo Pentecostes instante ad festum Pentecostes vsque seruentur: si tamen nullum imminet vitæ periculum.

Vbi & quibus horis debeant paruuli baptizari.

Detestanda est non minus laicorū superbia, quàm Pastorum eis obsequentium adulatio: qui contempta Ecclesia, p̄les suas volūt in suis domibus baptizari, & eō baptismi aquā deferri. Quæ abusum prorsus rescindere volētes, statuimus, neminem alibi quàm in Ecclesia, quocūque loco natus sit, debere baptizari, exceptis Regū filiis, &c. quibus valeat secundum Concilium Viennensē deferri. Pastores verò, qui secus fecerint, ab officio suspendimus, donec absolutiōnem à nobis obtineant. Similiter multos abusus & leuitates, quæ passim apud dignissimum illud sacramentū admittuntur, amputare cupientes, prohibemus paruulos tempore pomeridiano baptizari, sed quando ieiunij & sobrijs sunt homines, & ad res tantas attenti. Si verò pauca sint in ciuitate aliqua Baptistèria, & multi baptizandi, poterunt residui, qui apud sacrum matutinale baptizari commode non poterant, tempore pomeridiano baptizari. Et si adsit digna populi frequentia, Pastor eos de baptismi mysteriis doceat: præsertim, vt cogitēt quanta sit Dei misericordia peccata abluentis, & nos in suos filios adoptantis. Præterea vetamus, ethnicorum more, ab hoc sacramento magna conuiuia instruere, epula-

ri, & ebrietate (vt passim homines parum Christiani faciūt) omnia miscere.

Quod non liceat religiosis suscipere in fonte baptizatos, aut nuptiis interesse.

Quanuis religiosis omnibus interdictum sacris Canonibus sit, ne paruulos in baptismo suscipiant, aut nuptiarum conuiuio interfint passim tamen hi Canones negliguntur & Religiosi ad paruulorum susceptionem & nuptias inuicantur, vnde suspecta plerunq; nascitur & alitur familiaritas, & aculei nonnunquam in pectoribus relinquuntur: qui vt fortè vbi arcta est cognatio, vel senectus emortua desint, tamen nocet exemplum iunioribus propositum. Idcirco Abbatibus, Prioribus, & Religiosis quibuscūque, susceptionem paruulorum in baptismo, & nuptiarum cōuiuia plene interdici-mus, quantaui necessitudine vel paruulis vel desponsatis iungantur. Contrarium facientes, pro transgressione & scandalo dato seuera pœnitentia decernimus castigandos.

Comœdiis quatenus liceat in Monasteriis ludere.

Percipimus Comœdiarum actores quosdã, scœna & theatris non contentos, transire etiam ad Monasteria monialium, vbi gestibus prophanis, amatorijs, & secularibus cōmoueant virginibus voluptatem. *Qua* spectacula, etiam si de rebus sacris & pijs exhiberentur, parum tamen, boni, mali verò plurimum relinquere in sanctimonialium mentibus possunt, gestus externos, spectantibus & mirantibus, ceterum verba non intelligētibus. Ideo vetamus & prohibemus post hac vel Comœdias admitti in virginum monasteria, vel virgines Comœdias spectare.

Abusus populi in audiendis Missis: quomodo coercedus.

ANimaduertentes populum & rudem simplicem religionis antiqua: & verè ignarum, actiones, pro nullas in Missæ sacrificio, præter hostiæ sacrosanctæ oblationem obseruare: & hinc abusum natum in ciuitatibus vbi multè celebrantur missæ, vt ab altari ad altare discurrant, nulli sacrificio plene intenti. In oppidis verò & pagis cœmiteria circumambulant, & de rebus nonnunquam prophanis tractent, donec deat ad hostiæ eleuationem signum, qua vel è longinquo cōspecta ac salutata, putet se hominis Christiani officio abūde perfūctos. E salute fore populi fidelis existimauim⁹, si hoc vi-

tium gladio spiritus excinderet. Idcirco Pastoribus & verbis diuini concionatoribus omnibus iniungimus ac mandam⁹, vt vbi irreligiosus hic abusus irrepfit, frequenter doceat populum de tremendis atque adorandis missæ mysterijs, iuxta sanctorum patrum doctrinam, & ea quæ in declaratione Cæsareæ Maieſt. de missa traduntur: & quòd Christianorum sit integro Sacro auscultare, quo participes fiant confessionis, quam sacerdos pro tota plebe facit, & omnium orationū, & benedictionis qua eos dimittit.

Et si quidē peccat ea in re tota, vt alicubi, sit rustica cōmunitas, censemus Praefectū loci requirendū, vt abusum talem coerceat ac prohibeat. *Qui* si forte hoc facere recuset, prohibemus omnibus Pastoribus, Vicecuratis, & animarum curatoribus quibuscunq; ne quis eū abſoluat, aut ad Sacramentorum perceptionem admittat, nisi certa fide polliceatur, se velle regulis istis ecclesiasticis obtemperare. Si verò paucorum istud vitium est, & moniti non emendent, cera, vel rebus alijs ad Ecclesiæ ornatum, vel pauperum subuentionem pertinentibus, pro arbitrio Pastoris & edilium mulctentur.

Et ne cui desint pietatis sub Missa exercitia, dabimus pijs quibusdam & eruditis viris negotium conscribendi diuino huic officio congruentes meditationes & orationes, pro populi simplicis captu, quas vel ipsimet legentes intra se reuoluant, vel è Parochi frequenti institutione addiscant.

Quando & vbi conueniat simul plures Missas dicere.

Mentem sequentes formulæ, ad quæ Reformatio instituenda erat, Ordinamus, vt in Ecclesijs Parochialib⁹, ad quas potissimum confluere solet populus in vnū collectus, & in minoribus Collegijs ac Monasterijs, sacerdotes, quibus dicendæ sunt Missæ speciales eas finiant ante solennis missæ euangelium, aut ad summum ante actionē, aut ab eius communionē facta incipiant, ne populus in diuersa distrahatur. Vbi verò amplæ sunt Monasteriorum vel Collegiorum Ecclesiæ, sic in Oratoria distinctæ, vt in locis diuersis diuersus accipiatur populus, nec possint vni missæ commode omnes esse intenti, poterunt singulis populorum turmis singulæ missæ celebrari, quibus vnusquisque populus sit intentus: sub Concione autem, nulli sacerdotum liceat in Ecclesia illa missam celebrare.

De oblationibus in Missa faciendis.

Varia fuerunt olim in lege veteri sacrificia & oblationes Christi perfectum sacrificiū præfigurantes, quas vnica Christus hostia in crucis ara cõluminauit, semetipsum pro nobis offerens. Hac est hostia temporæna, quam candē in Missa sacerdos eorum omnium nomine, qui Christum pro se oblatum cupiunt, offert ac sistit ante patrem. Fuerunt & alię Primitiarum, Decimarum & liberalium votorum oblationes, quibus in Ecclesia, præter sacrificia spiritalia, maestationis vitiorum, gratiarum actionis, laudis & seruitutis, quæ diuine maiestati deberunt, successerunt etiam temporalium ad usum ministerij necessariorum oblationes, quas olim in primitia Ecclesia magnis studiis offerebant in Missa, quo suffragiis eiuscemodi sacerdotes & Ecclesie ministros sustentaret. Vnde adeo locupletate fuit initio Ecclesiarum res etiã persecutionis tempore, tanta copia, vt post sacerdotum & ministrorum alimenta, partiti sint eas etiam in alimenta viduarum, orphanorum & pauperum: in vestes itẽ & vasa ministerij, ornatum & fabricam Ecclesiarum: de quibus extant adhuc antiqui Patrum canones, extant quoque orationes, quas Secretas appellamus, sub Offertorio Missæ, quibus oblationes populi Deo commendantur. Qui mos offerendi semper fuit in populo fidei reterentus ad nouissima vsque ista secula. Verum res tam altæ originis & ratione tam sancta subnixam tota propè abire cepit in defectudinẽ, hominibus piis causam & originem offerendi, ad altare ignorantibus, & impii cupiditate sacerdotum usum illum introductum calumniose asserentibus. Quam obrem diuini verbi concionatoribus, illis præsertim, qui de oblationibus populi non participant, ad cupiditatis speciem tollendam, præcipimus, vt populo veritatem rei istius & vtilitatem exponant, horrenturque omnes sequi maiorum studia, vt vel exigui munusculi oblatione, suam pro rebus à Deo acceptis ostendant gratitudinẽ, quo etiam preces illæ in eos conquantur: inculcentque eis, quod Deus non tam ad dona, quam ad voluntatẽ & mentẽ piorum respiciat, quanquam locupletes & diuites conuenit esse liberaliores, quo gratitudinis signũ de se ampliores præbeant, & testentur, sed deo ad dei honorem & cultum habere, quicquid habent.

De oblationibus pro defunctis & exequiis pomposis prohibendis.

CVM mortuus sit Christus pro viuus & defunctis, offertur etiam in Missa, non tantum pro viuus verum etiam pro defunctis. Quod rudes, & Sadducaei crassiores homines ignorantes, neque orant, neque sacrificiũ expetunt aut exequia aut iusta pro parētibus, liberis, cognatis, & amicis p̄soluunt: nõ aliter sanè, quàm si cum corporibus simul & animæ extinguerentur. Mandamus idcirco, vt verbi diuini Concionatores populum hac de re diligenter ac piè informent & doceant, ne animæ amicorum in Christo defunctorum, suffragiis orationum & oblationum Christi fraudentur. Qui modus semper fuit reterentus in Ecclesia, atque etiam ante Christum apud Iudæos celebris. Neque enim ex vnico Machabæi factõ concluditur, sanctum esse pro defunctis orare, & sacrificium offerre, vt à peccatis soluantur, sed quoniam ita pijs & de vera fide instructi Iudæi, abique hæsitacione credebant: verum non probamus propterea pomposos & sumptuosos apparatus supra hominis conditionem, qui valent ad ostentationem potius opum quàm vt defuncto suffragentur. Improbamus comestaciones & ebrietates, quibus post exequias quidam indulgent, quasi mortuorum amicorum memoriam memoriam vino abluere velint, vbi potius eadem via sequendum esse cogitare debebant.

De processionibus in quibus sacra Hostia cõ Imaginibus sanctorum circumfertur.

Nihil prope tam sanctum est, quod secularium hominum vanitas nõ trahat in abusum: Ecclesia de thesauro Corporis Christi exultans, circumfert longis Processionibus etiam extra sacras ædes Hostiam illam salutarem, videlicet quarum simul representans itineris Christi historiam, qui dum quæret salutẽ nostram in medio populi versatus est, & vniuersam Iudæam circumambulauit docens & ægrotos sanans, discipulis comitantibus: quã obrem & sanctorum reliquias, quæ simul representans itineris Christi simul circumferimus: Significantes illos cõ ipso regnare, & triumphare in ecclesiis. Quæ memoria debet pijs esse iucunda & læta. Verũ huc secularis stultorum hominum vanitas irrepsit, & adhibetur etiã ludii prophani & scurriles, magno strepitu, ac quasi ad bellũ procedendũ esset tympana pulsantur, & otiosa specula eduntur, rebu istis non congruentia, quibus populus delectatus, a rebus quæ processione aguntur, auocatur. Mādamus idcirco,

*Patres
dant &
alias Pro-
cessionum
rationes,
quarum
præcipua
est fideles
quando
prælati
cruce præ-
cedunt extra
ecclesiã
& ad eã
revertuntur,
ad ino-
neri imi-
tationis*

*Christi,
qui de su-
mo caelo
egressus in
mundum,
per crucē
regressus
est in glo-
riam pa-
tris, iuxta
illud quod
in peregrini
specie
ipse de se i
Emaus
ait: Nōne
oportuit
Christum
pati, &
ita intra-
re in glo-
riam suam.*

vt iuxta Cæs. Maiestatis reformationem, quicquid non valet ad deuotionē excitādam à processionibus remoueat: Sed sint processiones cōpositæ, graues & modeste, absint risus, Iocī, & confabulationes, & orent homines, aut suauiter corde & voce modulentur: nec beatæ Virginis aut alterius cuiuslibet Sæcti, plures quàm imago vna vniuersiuſq; circūferret, ne videamur magnas & paruas, cultas & incultas statuas inspicere, & nō surium mēte in cælū subdūta, rem significatā potius cogitare. At vbi populus vanus noluerit abulum hūc corrigere, & insolentiā prohibere, Mādamus & præcipimus sacerdotibus & clero, ne talibus processionibus intersint, vbi iram Dei non vero misericordiam in nos prouocamus.

De stationibus & supplicationibus.

Quantum in processionibus festiuis peccat turba populi, tātum in stationibus & supplicationibus solet clerus peccare, & populū deuotū nudis interdū plātis & capitibus incedentē, sua insolentia, confabulationibus, cachinis, incōpositis moribus & discursibus scandalizare, Præcipimus idcirco, vt in omnibus cuiuscunque generis processionibus, clerus exemplis bonis populum adificet, & aut oret, aut canteat, cū grauitate per plateas incedētes, nec dilabantur ad tentacula, nec in Ecclesiis, dum sacrum in stationibus peragitur, deambulent, aut cōfabulentur, sed choro omnes intersint, habeantque singuli decani & seniores ad iuniores respectū, puniantur transgressores pœnis quas Decanus iniungit.

Vt distributionum non sint participes qui officii integris non interfuerint.

Non minori populi scandalo Clerici quidā quādo sunt pingues distributiones. Chorom ad breue tantūmodo tēpus, quo sui præsentia testentur, ingrediūtur, nec officii totum persoluunt, sed cōtinuo egressi chorū, aut obambulant in Ecclesia vel eius immunitate, aut ad aliam in qua simul beneficiū habēt cæleri transitu se proripiunt, vbi similiter testentur se fuisse præsentēs: quo duarum Ecclesiarū distributiones pro eodem officio integras percipiant, cum in nulla ecclesia officium integrū persoluerint, manifesto indicio se pecunia, nō Christo aut Ecclesiæ seruire, vt ter peccēt primum cupiditate, deinde cultus diuini negligentia, tertio exemplo prauo, quo populum scandalizāt, vt transgressione Canonum prætereamus. Etenim in Concilio Chalcedonensi statuerunt Patres, ne quis clericus in duabus ecclesiis inscri-

beretur aut ministraret, nec communicaret prioris ecclesiæ rebus, qui ad secundam transfiret. Quamobrem statuimus, vt illi soli qui horis diuinis aut defunctorū exequiis seu memoriis à principio ad finem vsque intersunt, idē in habitu qualem tēporis & personæ conditio requirit, distributiones percipiant, nisi iusta causa sit, quare ante officium finitum discedant aut tardius ipsum accedant. Nolumus tamen hac constitutione priuilegio Prælatorum derogatum.

De processionibus ruralibus.

Decanis ruralibus committimus, vt ruri vbi maior est abusus per suas regiunculas pastores adhortentur vt ad prædictū modū suas processiones instituunt, nec vagi & incōpositi per agros discurrant, & præsertim rogationū tempore, quando Deum pro misericordia & frugum conseruatione imploramus, transgredientes pastores aut ipsi in Synodis suis corrigant, aut visitatores nostris indicent.

Vt pastores rurales Decanis suis obediunt.

Quod præcipit Apostolus, omnes Præpositis suis, quorū est vigilare p animabus corū ad reddendā Deo rationē obediāt atq; subiaceāt, intelligāt pastores rurales, non ad laicā modo turbā, sed etiā ad se p̄tinere, qui Debēt Decanis suis in licitis & honestis omnib⁹ reuerētē auscultare & parere, & equū est, vt obediētia q̄ ab inferiorib⁹ suis tāquam christi vicarij exigūt, superioribus exhibeāt. Præcipimus ob id vt visitatores de obediētia, quā maullt De⁹ quā sacrificiū, potissimum inquirant, nec sinant inobedientiam impunitā. Ne magistratus Seculares Decanis & Pastoribus in officiorum suorum executione sint impedimento.

Accepimus Magistratus seculares quosdam & Principū præfectos, munera ecclesiastica inuadere, ac tyrānidem in christi sacerdotes & clerū exercere, cogere pastores vt præter Ecclesiæ catholicæ consuetudinē, subditos sub duplici specie communicent, & caremonias piē institutas arrogent, Quos schismaticos, atque cum chore, Dathan & Abiron, quos terra deglutiuit, æternæ maledictionis obnoxios esse, è sacra scriptura discimus. Alios quosdam accepimus impedire Decanos rurales, quo minus possint officia & iurisdictionē suā exercere, synodos liberē celebrare, & excessus corrigere, sed iudicium hoc vendicare sibi, qui & ipsi intelligant se excommunicationē à iure & canonibus latā, incur-

rere: Quos excommunicatos totius Cōcilij auctoritate (vbi pr̄moniti non abstinerint) pronunciamus & declaramus. Volumus quoque vt v̄sitatores tales ecclesiasticę disciplinę, ac libertatis violatores atque oppressores, ad nos pro vltiori eorum persecutione perferant, quos si nostrę ditionis fuerint, pro malis meritis plectemus: sin alterius eorum Principibus, aut Cæsareæ Maiestati plectendos denunciabimus.

Ne Magistratus seculares onerēt domos religiosorum, & eorum personas seruitiis secularibus.

Peruenit ad sacrum Conciliū, perfectos quosdam in religiosarum sororū domos irruisse, & fractis per vim foribus occupasse, atque in granaria sua cōuertisse earum officinas, quin etiam religiosas ipsas sorores magna seruitute opprimere, compellere frequētius monasteriis suis egredi in arcem vbi eas domesticis suis seruitiis grauent. Quam indignitatem sacri canones grauissimis censuris damnant, nec dissimulare absq; magno reatu nos possumus. Proinde hos tales vbi res ita aguntur, cum toto Concilio, pronunciamus anathema violatę immunitatis ecclesiasticę incurrisse. Committimūque V̄sitoribus nostris, vt de facti enormitate inquirent, quo de remedio vltiori possimus cogitare.

Ne coloni Ecclesiarum seruitiis indebitis grauentur.

Ad hæc præcipimus & mādamus vniuersis Magistratib⁹ & Præfectis fidelibus, ne cōtra iuris dispositionē, Ecclesiarū colonos, seruitiis & impositionib⁹ grauēt, sed iuxta Cæs. M. Reformationē sacros canones, & Imperatorū leges, libertatē, priuilegia, & imunitates Ecclesiasticas cōseruēt eis illibatas: si anathema & animæ dānationē velint euitare.

Ne iudices seculares clerum iudicialibus impensis vltra equitatem grauent.

Perlatum est in Concilium, seculares quosdā iudices, prauo & nusquam gentium audito exēplo, ab annis paucis introducto, exigere a clero, si quādo clericus vel religiosus ratione bonorū ecclesiasticorum, vel aliis de causis, laicū in suo foro conuenit, impensas duplicatas, vt vbi laici actores vel rei dant simplum, clerici & religiosi (si velint iustitiā sibi administrari) duplum soluere cogantur. Quod profecto iniquū est grauamen, & tā rationi rectę quā legibus Imperatorū, & sacris canonibus, grauamina a clero depellentibus, aduersum. Proinde statuimus & ordinam⁹, ne liceat vllis

Iudicibus vel Scabinis, quicūque illi sint, clericos & religiosos impēsis maioribus quā laicos grauare, aut ad dupli solutionem eos quocūque prætextu cogere, vbi in causā simili dat laicus simplum, sub censuris contra eos qui exactiōibus & oneribus clerum grauant, decretis.

Ne clandestina coniugia contrahantur & tolerentur.

Sæpius experti quāta mala ex clādestinis coniugiis oriātur, qualia sunt periuria, stupra virginū, adulteria, homicidia, parentū amicorū offēnsiones, exheredationes, vt p̄teream⁹ ea quę Cæs. M. Reformatio piē & christianē cōmemorarat, Decreuimus & statuimus, vt clādestinē cōtrahentibus tātis p̄ sacramēta negētur, donec ab excōmunicatiōe a Iudice cōpetente absoluantur, atque ita in facie Ecclesię sacramēti solēnia celebrēt. Idem statuim⁹ de incolis & aduenis illis de quibus suspitio est eos in facie ecclesię non esse coniūctos: qui aut matrimoniū solēnes ritus in Ecclesia celebrēt, aut alibi id se fecisse idoneis testimoniis probēt. Dū verō huius gratia ad ecclesiā cōuenitur, & qui iungūtur benedictione sacerdotali se submittūt, absit omnis leuitas & iocus secularis, sed cū Dei timore cogitent quale sit vinculū quo colligantur, & quod Deus sit qui eos cōiungat, vt discāt in Christo nubere, cuius gratia & dono thorus imaculatus datur & cōseruatur. *Quod matrimonium debeat procedere trina proclamatione, & nemo nisi a Pastore ad quem hoc pertinet coniungi.*

FIt sæpē, vt dum Pastor alter alterius ouile inuadēs, copulat virū & scēminam sibi non subditos, absque Episcopali licētia, vt vnus fiat duarū maritus, & cōtra vna multorū vxor. Ideo sub pœnis & censuris canonicis, statuimus & ordinamus, vt nemo parochus vel presbyter ausit sibi non subditos copulare, nisi sit alter alterutri⁹ parochus proprius & pastoris alterius, dimissorias literas acceperit, nec nisi in vtriusque parochia, trinæ proclamationes tribus diebus festis a se inuicem distantibus, ad populi frequentiam, præcesserint.

Quod non debeant sponsus & sponsa coniungi, nisi in ecclesia & tempore ab ecclesia non interdicto.

Superbiam eorum qui Ecclesiam Dei contemnant, repti mere volentes, Mandamus & præcipimus vniuersis parochis & presbyteris, ne quis alibi, quā in Ecclesia publicē post missam auditam iungendos matrimonio copulet, nec alio tempore quā iura permittāt, sub pœna suspēnsionis ab

Tertull.
lib. 2.

officio, quam sacerdotes mandatum hoc prætergredientes incurrat: nec volumus per officiales nostros, cum quouis, nisi ex causis grauisimis, & vrgētē magna necessitate, displicari.

De communionē & confessione sacramētali.

Perlatum est in concilio multos reperiri atheos homines, qui sacrā cōmunionem ab annis aliquot à suo parcho nō perceperint, quos verisimile est vel non cōmunicasse, vel alibi clāculum apud se schismaticos communicare. Quosdam etiam adire sacram Synaxim, de quibus non constat vtrū sint confessi peccata sua, absoluti, an secus. Statuim⁹ idcirco, vt quicumque christiano nomine volunt censerī, semel vt minimum in anno accipiant à suo Parocho sacram cōmunionem, secundum catholicā ecclesiā ritum, sub vna tantum specie. Et vel eidem prius confiteantur, vel si de eorū confessione probabilis est dubitatio, testimonium adferant, q̄ alibi sint cōfessi & absoluti. Alioqui viuētes ab ingressu Ecclesiā arceātur, & mortui, ecclesiastica careant sepultura. *Ne fratres quatuor ordinum audiendis confessionibus se intromittant nisi sint presentati.*

Exploratum habemus quoidā ē fratribus quatuor ordinum medicantium iuuenes, imperitos, & inexpertos sacerdotes, fiducia priuilegiorum suorū audire p̄sīm cōfessiones, & quoslibet p̄sīm absq; iudicio & discretionē ca suum, quam nullam nouerūt, absoluerē: cui periculo obuiare voleantes, præcipimus, ne quis fratrum ordinum medicantium, confessiones audire p̄sumat, nisi legitimē & secundū formam iuris, nobis vel comprouincialibus Episcopis præsentatus, & de istis quæ ad officium illud pertinent, probē informatus sit, & iudicatus idoneus. Quod si Priores & Guardiani nō compulerint suos fratres ad ordinationis huius obseruatiā, & dissimulauerint, tales nouerint se ab omni ministerio Ecclesiarum nostrarum cum suis fratribus submouendos. Ne verò habeant, quod de præsentatione querantur, has gratis, salua Scribarū moderata mercede, eis impartiemur.

De penitentiaris Episcopalibus.

Insuper, vt cōscientiis scrupulosis cōsularur, ac facilius pateat omnib⁹ ad veniam & absolutionē peccatorū aditus, ordinamus nostros in hac diocēsi penitentiaris, qui facultatē habeāt sibi cōfessos ab omnib⁹ casib⁹ nobis de iure vel per statuta Synodalia reueruatis, in foro cōsciētīe absoluēdī.

ut bb

In primis Reuerendum cyrenensem Episcopum, nostrum in pontificalibus vicarium. Deinde metropolitanæ Ecclesiæ nostræ presbyteros, canonicos, Theologos, omnes quoque intraneos & extraneos collegiorum, & ruralium pastorum decanos, & quatuor primarū parochialium Ecclesiarum in colonia pastores: scilicet Martini, columbæ, Laurentij, & Albani: Priores quoque quatuor ordinum mendicantium, & præterea ex ordine Prædicatorū fratrem Georgiū de Tremonia: ex ordine Minoritarū fratrem Vuinādū ab Effren, Licent. theologice: ex ordine carmelitarū fratrem Vuilhelmū à Blarzhē: ex ordine Augustinensiu fratrem Hēricū à Vuyerd. Præterea addimus in maiori nostra Ecclesia venerabilē Licētiatū theologiae Ioānē Lunē, Ioannē Lāb, decretorū doctorem, Ioannē ab Heilberg theologie licētiatū, & Gotfridū Ditmarū ab Hagē.

De confessoribus sanctimonialium.

Volētes cōsulare in firmitati sanctimonialiū, quas nonnūquā pudor vel metus retinet à confessione libera quando ad vnū tantū patrē vel cōfessorē eis familiariter notū, alligatur vnde fit, vt sæpē non integrē, sed vix vnquam liberē conscientia suā exonerēt: & tamē ad sacrosanctā cōmunionē statutis tēporibus cū aliis accedat: clemēter indulgētiā & cōcedim⁹, vt sanctimonialib⁹ bis aut ter in anno fiat potestas, alij q̄ suo presbytero cōfiteādi, ab ordinario loci deputādo, nisi p̄ptius eorū visitator aut cōmissarius huic rei prius p̄uiderit.

De contemptibus sacram Vnctionem.

Relatum nobis in concilio est, impios quosdam homines infirmitatis suæ tempore vnctionem sacram respiciētes ac contemptisse, quam obrem statuimus vt si quis sacramētum illud nobis ab apostolo Iacobo tantopere commendatum contempserit, ecclesiastica careat sepultura.

Est quoq; in obseruatione dierū festorū multa varietas, de qua in proxima synodo nostra diocēsanā statuimus. Ea verò quæ hic constituta sunt, iudicio sanctæ Sedis Apostolicæ, & Oecumenici cōcilij, vt oīa nostra reuerētē submittim⁹: nec p̄ ea sacris canonib⁹, Traditionib⁹ ecclesiasticis aut reliquis maiorū nostrorū p̄uincialib⁹ & diocēsanis synodalib⁹ cōstitutionibus volumus derogatū. Potest atēq; p̄missa oīa & singula interpretādi & declarandi, quoties opus fuerit, & visum erit expedire, nobis reseruamus. In cuius rei fidē & testimoniu sigillū nostrū presentibus est appensum. Datū in Metropolitana Ecclesia nostra colonien. 6. Aprilis, An. D. 1549.

ACTA ET DECRETA
SYNODI DIOECESANAE CO-
loniensis, Anno Domini millesimo quingen-
tesimo quadragesimo nono, secunda Octo-
bris celebrata.

*REVERENDISSIMVS IN CHRISTO
Pater, & illustriss. princeps, & Dominus D. Adolphus sanctæ Co-
loniensis ecclesiæ Archiepiscopus, Princeps Elector, Vnestphaliæ &
Angariæ Dux, Legatusque natus, & cæte. Nobis suæ Reuerendissi-
mæ Celsitudinis hac in parte Commissarius, cum plena & libera pote-
state infra scripta peragendi constitutus, Missis ad nos sufficienti instru-
ctione, suo sigillo communita, in mandatis dedit, vt sacræ huius Synodo
Diocesane ad hunc diem & horam ex more indictæ & congregatæ
suæ Reuerendissimæ Celsitudinis nomine interessens, & hac quæ se-
quuntur, à Celsitudine sua reuerendissima maturo consilio deliberata,
diffinita, & Decreta proponamus, eaque proposita, & (vt par est) recep-
ta, simul cum ipsa Synodo executioni debita mandemus.*

Nitio, vt sacra Synodus intelligat quibus
ex causis Reuerendiss. sua Celsitudo remo-
rata fuerit & impedita; quo minus sui pro-
uin. Concilij, nuper se præsidente in hac
sua Metropolitana Ecclesia, suo Capitulo
& legatis suorum Comprouincialium
Episcoporum, necnon prælatis & vniuer-
so Clero suæ diocesis. sibi condescendentibus & assistentibus solē-
niter celebrari, Decreta & constitutiones, salubriter & effi-
caciter hæcenus exequi potuerit: existimat sanè Celsit. sua,
sacram Synodum bene meminisse, quomodo in ipso prouin-
ciali Concilio (cum iam ferè ad calcem illud perductum es-
set) prudenter in medium id allarum, expensum, atque ab o-
mnibus probatum fuerit, nempe quam plurimum referre, si
Cels. memorata Decreta, licet iam cōmuni assensu vniuersi
Concilij sui Prouin. piè & maturè constituta, inuictissimo
tamè ac religiosissimo Imperatori, Karolo V.D. nostro cle-

mentiss. veluti ex cuius Reformationis formula, statibus eccle-
siasticis in comitiis Augustanis proximis propofita, & ab
eisdem recepta, fluxerunt: ac simul etiam Reuerendiss. domi-
nis Nūciis sanctissimi Domini nostri Papæ, sanctæque sedis
Apostolicæ (à qua omnis ipsorum Decretorum vis depen-
det) peruidenda, & sicubi videretur, emendanda & approban-
da offerret quo illarum ambarum summarū potestati ap-
probatione, & autoritate interueniente, tanto foelicius pro-
dierit in publicum.

Hoc igitur salutare consilium Reuerēdissimus Dominus
noster insecutus, quàm maxime ad se pertinere putauit, ne
hæc autoritas suis Decretis prouincialibus, sine qua forsan
leuiora reputarētur, decisset. Sed cū eius adhibitio, cum apud
Reuerendissimos dominos nūcios, tum apud Cæsareā Ma-
iestatem, ob innumera, eaque quàm maxime ardua Sacri Im-
perij: & suorum regnorum prouinciarum negotia, suæ Ma-
iestati incumbentia, & frequentem loci immutationem, in
quarum vsque mēsem extraheretur, factum est vt in memo-
rata executione (quāuis iam dudum valde desiderata) nullus
potuerit citius fieri progressus.

Carterum, cum iam proximis diebus Reuerendissimus do-
minus noster, ex literis ad se, tum à Cæsare, tum à Reueren-
dissimis dominis Nunciis Apostolicæ sedis perlatis, non sine
magna animi voluptate & exhilaratione acceperit, sepe me-
morata sui Prouincialis Concilij Decreta, post eorundem
diligentem & maturam expensionem, veluti diuinis scriptu-
ris & sacris canonibus memoratæque reformationi Augusta-
næ per omnia consentanea, in totum esse accepta & approba-
ta, ac præterea Cæsarem etiā motu proprio serium mandatū
decreuisse, quo in vniuersum in omnibus in vniuersa prouin-
cia suæ Reuerendissimæ Celsitudinis degentibus, cuiuscun-
que etiam dignitatis, status, gradus, & cōditionis fuerint, nō
sine cōminatione incurfionis grauissimæ indignationis suæ
si contrarium à quoquam factum fuerit, demādat, vt his
Decretis reuenter pareant, & exequendis etiam eis se præ-
beant promptos, alacres, & paratos, quemadmodum idē Cæ-
sareum mandatū postea ad celsitudinem suā Reuerendissimā
transmissum, fusius continet quod & huic Sacræ Syno-
do iam iam prælegerat. Profectō sua celsitudo non diutius
morandum rata, statim eiusmodi Decreta cum Cæsareæ

Maieſtatis mandati proſiſſione, æneis typis excudi, & in hac ſua Synodo ruruſ publicari & diſtribui mandauit, vt ea publicatione via futurę Viſitationi, ad quam ſua celſitudo toto animo & conatu properat & feſtinat, per totam diœceſim ſuam, quã primũ omnino fieri poterit, peragendæ præſterneretur.

Et quidem rebus, Dei ſingulari fauore eo adductis, celſitudo ſua Reuerendiſſ. quam maximè ſane cupiuit, poſt poſitis etiam, & à ſe reiectis (quatenus omnino fieri potuiſſet) aliis quibuſcunq; & quamlibet grauib; negotiis, præſenti huic ſacræ Synodo perſonaliter intereſſe, vt ſuper omnibus rebus ad executionem Decretorum, eiufmodi faciẽtib; & ad Viſitationem præparatoriis, tanto maiori cum authoritate ſtatuatur, & his quæ adhuc deſiderantur: quoad eius fieri potuiſſet, ſuus quoq; legitim^o finiſ imponeretur. Verũ hæc meditantẽ Reuerendiſſ. celſitudinẽ ſuam, iam in Trãſrhenana ſua Diœceſi conſtitutam, quædam ineuitabilis neceſſitas, de improviſo incidens, ſic obſtrinxit & circũſpexit, impoſſibile ei fuerit (niſi tamen eam Diœceſis ſuę partẽ grauiffimè & irreparabili iacturæ implicare voluiſſet) ſe ad hanc ſuam Synodum repræſentare. Quamobrem ſua celſitudo, hoc nobis ante omnia impoſuit, quo abſentiã eius, apud vos omnes, ex cauſa eiufmodi neceſſitatis inſuperabilis, excuſatam faceremus. Idcirco à vobis omnibus diligẽter ac impenſe petimus, quo excuſationẽ eiufmodi, vt per ſe iuſtiſſima eſt, haud grauatè recipiatis. Nam & ne ob hanc ſuę celſitudinis abſentiã quid in præſentiarum à quoquam deſideretur. Mandari nobis facti amplitudine abunde ſarcitum eſt, vt prætereamus quod celſitudo eius etiã pollicetur ſe hanc abſentiam ſuam in Synodo hanc proximè ſequutura, ſua perſonali præſentia abunde repenſuram.

Mandato igitur ad nos plato ſatiſfacturi, principio in medium exhibemus memoratæ cæſaræ Maieſtatis, Mandatũ in ipſo autographo, ſeu (vt vulgò vocãt) in ſuo Originali & autentica forma, vt à cæſare ipſo p̄priis digitis ſubſcriptũ & ſigillatũ eſt, q̄ & publicè p̄ antantẽ reuerendiſſimi dñi noſtri Secretariũ (quo in negotiis ſuis ſecretioribus quã maximè vtitur) prælegi, & vobis ſimul cũ Decretis cõcilij Prouincialis nuper licet in Prouinciali concilio prælectis, per eorundem iam impreſſorũ exhibitionẽ, principiũq; & finiſ re-

citationem & prælectionem, ruruſ publicati mandamus.

Requirẽtes, omnes & ſingulos in eiufmodi mãdato generaliter vel ſpecialiter nominatos, tam Eccleſiaſticas quã ſeculares perſonas cuiuſcunq; etiã dignitatis, gradus, ſtatus & cõditionis fuerint, ſiue præſentes, ſiue abſentes, quatenus eidem Mandato cæſaræ Mai. vt Eccleſiæ catholicæ Summi Aduocati, & Religionis vniũ Vindiciſ, ac Decretis Prouincialibus eo ipſo Mandato roboratis & communitis, humiliter & promptè p̄creatis, facturi & adimpleruri omnia quæ inibi facere iuſi eſtis, modo p̄cenas in eodẽ Mãdato, necnõ in memoria Reformatione, & in ipſis Decretis Prouincialis concilij, & ſacris canonibus comprehenſas, euitare velitis.

*ET EXHIBITVM OSTEN-
ſum altãque voce prælectũ & publicatũ
eſt mandatum iſtud autographũ, & ruruſ
publicata Decreta ſolenniter, vt moris eſt,
per Secretarium memoratũ in hæc verba,
Carolus, &c. vii idem mandatum ad ver-
bum Decretis concilij præfixum eſt.*

Nũc vltèrius p̄greſſuri ad Mãdati nobis facti adĩpletionẽ iubem^o per hui^o ſacrę Synodi Notariũ recitari cathalogũ eorũ omniũ, q̄ ad Synodũ hæc diœceſanam de iure vel cõſuetudine, cõparere ſunt obligati, vt lect^o quiſq; reſpõdeat ſe adeſſe.

Et factum eſt & ſignati præſentes, & notati abſentes.

cõſtituẽtes igitur nos, vobiſcũ, qui præſentes p̄ veſtra debita & commendabili obedientia ad eſtis, hanc ſacram ſynodum, ex ſpeciali mãdato Reuerendiſſ. Domini noſtri, vos omnes & ſingulos, vobiſq; ſubiectos, Priores, canonicos eccleſiarũ parochialiuũ reſtores, vicarios, ac alias eccleſiaſticas pſonas quas hæc res cõcernit, in dño monem^o & requirim^o, vt quicũque memoratę Reformationis Auguſtanę, veluti ad cuius executionẽ ipſa Decreta Synodi Prouincialis potiſſimũ ſpectant, nondum exẽplar aſſequutus eſt, illud ſibi intra dies. 14

procuret habere: sub pœna suspensionis ab officio & beneficio, ipso facto incurrenda. Cæterum prælati & decani Christianitatum, pro se & sibi subiectis, ipsa Decreta Cœcilij Provincialis recens impressa, ex singulari Reuerendiss. D. nostri munificentia, iam aut intra paucis, dies gratis accipient.

Secundo eodẽ nomine vos omnes & singulos abbates & prælatos Ecclesiarum, & in vestra absentia locum tenentes vestros in domino hortamur atque etiã monemus & requirimus, vt in Capitulis vestris Ecclesiis & Monasteriis, hæc obrem indicere obstricti eritis, & obligati. Vos verò Decanos Christianitatum, vt in Capitulis, seu synodis vestris etiã proximis, de more indictis, præsentibus omnibus, qui adesse tenentur personis, vobis subiectis, tam Reformationem Cæsaris memoratã, quàm Decreta ista provincialia ab articulo in articulũ distincte relegatis, seu relegi & intelligibiliter prælegi curetis, & circa singulos articulos quatenus illis in vestris & vobis subiectis Ecclesiis ab omnibus satisfiat, diligẽter exploretis & indagetis: & facta exploratione, quatenus adhuc illis à quoquã satisfactũ min^o cõperiat, in hoc autoritate vobis hac in parte impartita, toti sitis, vt illis fiat satis, vtq; ad illorũ præscriptũ in vestris Ecclesiis exigantur, & cõponatur omnia sub pœnis memoratis, alioqui ipso facto incurredis.

Cæterum, si quisquam ex vestro fodalitio, seu ex subiectis vobis. Horum decretorum, vel alicuius eorum (competenti monitione præmissa) perucicax magis contempitor, quàm obsequiosus adimpletor esse (quod absit) velit ac pergat, seu si à secularibus potestatibus ac aliis quibuscũque religionis Catholicæ, seu Cæsareæ maiestatis parũ obseruantibus, aliquod vobis circa executionem eiusmodi, impedimentum vel obstaculum offeratur, quod vestra autoritate & opera amoliri nequeatis: Volumus, ac Reuerendissimi domini nostri iussu vobis mädamus, vt quicquid eius erit, ordine & distincte, cũ relatione, ad articulos Decretorum, quibus temerẽ cõtrauenitur diligenter annotetis, ac intra hinc & festum Natalis domini proximẽ futurum, omnes quotquot estis, in primis Reuerendissimo domino nostro: deinde vos Decani Christianitatum singuli vestris etiam archidiaconis, scripto significetis & declaretis: vt Reuerendissima sua celsitudo cum archidiaconis, vestram impotentiam ea in parte compertam, adiuuent, aut si necessitas postulet ad Cæsarẽ, veluti summũ Ex-

cutorem à se mädatorum, referat. Qua vestra significatione & hoc efficietis, vt Reuerendissimus dominus noster, cognitione morbis, tanto certius & præsentius remedium in visitatione, ad quã se parat, adhibere opportune possit.

Quapropter & hoc nobis mandatũ est, vt consiliũ vobiscũ capiamus, quonam potissimum tempore, post decursa festa Natalitia Christi, proximẽ futura, quã maturimẽ visitatio generalis p̄ totã dioccesim institui & inchoari, & quo p̄gressũ à loco in locũ continuari & peragi, quã cõmodissime possit.

Iridẽ, vt exploremus à vobis Decanis Christianitatu, quãdo impossibile est visitatores per Reuerendissimum dominum nostrũ deputandos, ad singulas ecclesias, & loca sacra in hac amplissima dioccesi sita, proficisci, neq; id vt fiat, res ipsa postulet: Quæ p̄inde loca in singulis Decanatibus Christianitatum esse magis insignia, populosa, & visitationis indigentiã existimetis, quo ad ea rectores singularum ecclesiarum parochialium, cũ vicariis & testibus Synodalibus, ex singulis parochiis vocari queant, ad visitationem illic peragendam.

Volumus quoq; vt huius tũ faciendæ conuocationis, omnes & singuli parochi suos parochianos, e suggestio in tẽpore faciant, certiores quo de eligendis idoneis Synodalib^o testibus dispicere, ipsiq; testes Synodales crimina, excessus, & defectus, diligenter exquirere, notare, & animo concipere possint: ne si imparati veniant, tam visitatores, quàm seipos inuili mora per exactiõnem dilationis fatigent.

Denique in mandatis habemus, vt vobiscũ super moderato numero euectionũ, qui nulli Ecclesiæ (si tamẽ onera equa liter distribuuntur) grauis esse queat, & procuracionis canonicẽ debita exactiõnem conferamus, & quo ad fieri potest conueniamus & concordemus: & vt vos Decani omnia nomina Rectorum ecclesiarum parochialium, in vestris decanatibus sitarum, nobis in scriptis detis, & qui canonicẽ instituti sint, & qui minus, & quæ sit illorum vita, mores, & doctrina, & de vestris quoque institutionibus, nos certiores faciatis.

Qua de re hinc Synodo pacta, digressi, in domũ capitularẽ vos recipere vobiscũ velitis, super his & aliis quibusdã vobis proponendis, & ad executionẽ decretorũ provincialiũ, plurimũ faciẽtibus mētẽ Reuerendissimi D.N. à nobis audituri & vestrã nobis vicissim exposaturi, ad celsitudinẽ eius referẽdã. Quod ad reliqua attinet, quę nobis iniuncta sunt, p̄bẽ me-

minit Reuerendissimus dominus noster, multa inesse hisce Decretis, quæ vberiore provisionem requirant, multa quæ celsitudo eius Capitulo & Comprouincialibus Episcopis, ac Clero suo in Prouinciali Concilio se daturam pollicita est. Sed quoniam perlustratio illa Decretorum à Cæsare & Nunciis apostolicis facta, in multum tempus, vt præmittitur, protracta est, non potuit celsitudo eius, eiusmodi rebus pollicitis & vberiore provisionem requireribus, admouere citius manum, quàm calculum decretis istis adhibitum esse, quod primum intra paucissimos dies factum est, intellexisset.

Ergo quod celsitudo eius in hac Synodo præstare non potuit, id totum ad Synodum, quæ hanc sequetur, feria secunda post Dominicam inuocauit, anni sequentis, millesimi quingentesimi quinquagesimi, celebranda (cui quoque se personaliter inter futuram Dei beneficio sperat ac confidit) præstituram & adimpleturam repromittit.

Operæpretium tamen, vnum quiddam inter alia multa, quæ tunc expediri non potuerunt, ob diuersitatem celebrationis festorum quæ in hac in clyta diocesi hæctenus non parum offensionis peperit tollendam, in hac præsentī Synodo statuum esse decreuit, quæ festa per totum anni circulum singulis quibuscunque mensibus, tam à Clero quàm populo, ad Dei omnipotentis laudem posthac solenniter sint celebranda.

Igitur vestigiis suorum Prædecessorum, & præsertim quodam bonæ memoriæ Domini Henrici Archiepiscopi Colonienſis inhærendo, habita etiam diligenti cõsideratione, quid super his in generalibus Conciliis, & iure cõmuni constitutum olim sit, & quid vniuersali ritu in ecclesia catholica à piis omnibus vbiuis obseruetur, autoritate sua Archiepiscopali vult, mandar, & ordinat, vt posthac per Ciuitatem & Dioccesim Colonienſem festa infra memorata solenniter obseruentur & celebrentur.

In mense Ianuario.

Circuncisionis Domini.
Epiphaniæ.
B. Agnetis virg. & martyris.
Conuersionis sancti Pauli.

In Februario.

Festum Purificationis B. Ma-

riæ virginis.

Cathedræ S. Petri apostoli.
Sancti Marthiæ apostoli.

In Martio.

Annũciationis B. Mariæ virg.

In Aprili.

Sancti Georgi martyris.

In Maio.

Sanctorum Philippi & Iacobi Apostolorum.
Inuentionis sanctæ crucis.

In Iunio.

Natiuitas S. Ioannis Baptistæ.
Sanctorum Petri & Pauli apostolorum.

In Iulio.

Visitationis beatæ Mariæ virginis.
beatæ Mariæ Magdalenæ.
Trãslationis trium Regum in ciuitate colonienſi tantum.
Sancti Iacobi apostoli.
S. Pãthaleonis, in ciuitate Colon.

In Augusto.

Sancti Petri ad Vincula.
Sancti Laurentij martyris.
Assumptionis B. Mariæ virginis.
Sancti Bartholomæi apostoli.
Decollationis S. Ioannis Bapt.

In Septembri.

Natiuitatis Beatæ Mariæ virginis.
Exaltationis sanctæ Crucis.
Sancti Marthiæ apostoli & Euãgelistæ.
Dedicatiõis Maioris ecclesiæ colonienſis, in die sanctorum cosmæ & Damiani, in ciuit. colon. celebrandæ.
Sancti Michaëlis Archægeli.

In Octobri.

Sancti Gereonis.
Sanctarum vndecim millium Virginum.
S. Seuerini, in ciuitate coloni.

Sanctorum Simonis & Iude Apostolorum.

In Nouembri.

Omnium Sanctorum.
Commemorationis animarum, ante meridiem.
Sancti Martini Episcopi.
S. cuniberti in ciuita. colon.
Præsentationis B. Mariæ virginis.
B. ceciliæ virg. in ciuita. colonien.

B. catharinæ virginis.

Sancti Andree apostoli.

In Decembri.

Sancti Nicolai Episcopi.
Conceptionis B. Mariæ virginis.
Sancti Thomæ apostoli.
Natiuitatis Domini & saluatoris Iesu Christi.
S. Stephani Protomartyris.
S. Ioannis apostoli & euangel.
Sanctorum Innocentium.

Nunc sequuntur Mobilia.

Festum Paschæ, cum duobus diebus sequentibus.
Festum ascensionis Domini.
Festum Petrecostes, cum duobus diebus sequentibus.
Festum corporis Christi.
Festum sanctissimæ Trinitatis.
Dominica post Octauas Petrecostes.
Denique vult vt in singulis ecclesiis festum Patroni, vt par est, celebretur.

Dato igitur super hac re nobis speciali mandato, eiusmodi dies per Ciuitatem & diocesim Coloniensem, vt memoratum est, solenniter & concorditer celebrandos esse, vobis significamus.

Qui & hoc auctoritate præfati Reuerendissimi domini nostri à vobis poscimus, vt cum è suggesto festa ista populo denunciantur celebranda, simul & hoc addatur, vt populus ad sacram concionem, quæ in eiusmodi festis haberi debet, cõueniat, sacræ Missæ intersit, & totū diem in Dei laudibus expēdat, memor illius, Vacate & videte quoniā ego sum deus, qui est gloriosus in operibus & mirabilis in sanctis suis.

Est quoque quiddam in Decretis prouincialibus constitutum, de Vicariis ecclesiarum in Ciuitate & diœcesi Colonienſi, vt ad sua reuocentur officia, & deo præbeant eū quem debent in ecclesiis, ad quas (hoc vicariorū nomine) ascripti sunt, famulatum: Quod quo maiori auctoritate roboretur, mandauit Reuerendissimus dominus noster, præter constitutiones Prædecessorum celsitudinis suæ Reuerendissimæ, super hac re expressæ, disponentes: quas & auctoritate huius synodi innouatas esse vult, publicari Bullam apostolicam, impetratam olim per quondam fœlicis recordationis, D. Hermannum ab Halsa, sanctæ Colonienſis Ecclesiæ Archiepiscopum, suum prædecessorem, omni laude dignissimum, ad coercendam suorum clericorum irreligiositatem, & inexcusabilem negligentiam, quam in præstantis officii suis ecclesiasticis committunt: quare & hanc Bullam recitari & publicari iubemus.

ET RECITATA ET PUBLICATA ta est tenoris subsequēntis.

Nnocentius Episcopus, seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Ex apostolico seruitutis officio, meritis quamquam insufficientes, diuina nobis dispositione commisso, ad ea libenter intēdimus, p̄ quæ in singulis Ecclesiis, diuinus cultus floreat, & continuū incrementū suscipiat, ac illa quæ propterea statuta & ordinata fuisse dicuntur, firma & inconcussa permaneant, libenter, cum à nobis petitur, Apostolico

Apostolico munimine roboramus, optimas p̄uisiones super his adhibēdo, prout in Domino cognoscimus salubriter expedire. Sanè pro parte venerabilis fratris nostri, Hermannii Archiepiscopi Colonienſis, nuper nobis exhibita punitio cõtinebat. Quod licet in statutis & consuetudinibus Ecclesiæ Colonienſis, canonicè editis, inter alia contineatur expressè. Quod nullus in diuersis Ecclesiis, in quibus beneficia obtinet, vno die distributiones percipiat, nisi in aliqua dictarum Ecclesiarum sit Prælatus, seu alias hoc ei competat ex priuilegio, vel iure alio speciali: ne dum ad plures eodem tempore festinat Ecclesias, nulli earum debitum famulatū impendat: ipsumque statutum, quantum ad Canonicos diuersarum Ecclesiarum fuerit hætenus obseruatum, & de præsentibus obseruetur: tamen quoad personas diuersas, Vicarias, alaria aut alia beneficia ecclesiastica, in diuersis Ecclesiis, seu Canonice & Præbendas in vna, ac Vicarias, altaria seu alia beneficia ecclesiastica in aliis Ecclesiis obtinētes, in obseruantia non existit, pro eo forsā, quod nonnulla ex eisdem personis, ab aliquibus Apostolicæ sedis nunciis, cum potestate legati de latere ad illas partes destinatis, se super hoc indulta, seu dispensationes dicuntur, impetrasse. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, dicti statui non obseruantia sit occasio diminutionis diuini cultus, tam in maiori quàm in aliis Ecclesiis ciuitatis & diœcesis Colonienſis, pro parte præfati Hermannii Archiepiscopi nobis fuit humiliter supplicatū, vt statutum prædictum approbare & confirmare, ac perpetuò obseruari mandare, aliisque in præmissis opportunè providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur attendentes, quod, quoad personas talia beneficia etiam mixtè obtinentes, ita concludit ratio statuti, sicut in his qui diuersas obtinent Canonicatus & præbendas, quòdque statutū ipsum indistinctè loquitur, absurdum quoque videtur, quòd illi tanquàm inferiores, aliis magis qualificatis: & pro statu suo iustè tanto, amplioribus stipendiis indigentibus, potiori debeant prærogatiua gaudere, huiusmodi supplicationibus inclinati, Statutum prædictum, quod etiam, vt asseritur in synodo Colonienſi publicatū, & per dictum archiepiscopum innouatum extitit, auctoritate Apostolica tenore præfatum approbamus & cõfirmamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, nec non per omnes & singulas personas etiam inferiora be-

niantur incurrendis.

Quæ omnia vos præfati Reuerendiff. domini nostri commiffarij ad præfidentū in hac facra Synodo Diœcefana Celfitudinis fuæ Reuerendiff. nomine cū plenaria poteflate ordinati, vobis omnibus & fingulis ex fpeciali mandato eius fignificamus, indubitata fpe freti, quod hæc omnia, quæ pia, fancta, religiofa, bonis omnibus amabilia, & amplectēda, videtis, nobifcum debita executioni, fecundum Reuerend. domini noftri voluntatem & mandatum exequi diligenter ftudebitis. In quorum fidem præfens fcriptum figilli Curie Coloniæ, quo in præfentibus vtimur, impreffione communiri fecimus. Datum in Synodo Diœcefana Coloniæ Agrippinæ, die fecunda Octobr. Anno domini millefimo, quingentefimo, quadragefimo nono.

*Viſum & admiſſum per Petrum Curtium, Plebanum
diœceſis Petri Louanienfis, die, 28. Octobr. Anno Domini.
1549. Petrus Curtius.*

